ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй, Министрнүүдэй Советдэй орган

№ 267 (13275)
1970 оной
ноябриин 12,
четверг

Сэн 2 мүнгэн

ЛСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ДОШОДТО—УЛААН ТУГ

«лес» комбинат болон , модо болбосоруулгын стиин хүдэлмэришэ- ой обком леспромхо- дэлгэрһэн социалис байша оной октябрь гудые гаргаа. Энэ һа- ой олон модошод эр- ажаллаа.

леспромхозой модошод даабери 5 процентээр гэзд, түсэбһөө гадуур 1500 кубометр һайн шанартай модо бэлэдхэжэ, бэшэнэй дундаһаа онсо шалгараа. Байгалай леспромхозой модошодой амжалтануудые «Забайкаллес» комбинат, профсоюзай обком үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг барюулба. Шулуутайн, Горхоной, Итанцын болон Хурамхаанай леспромхозуудай модошод һайнаар хүдэлөө гэзд онсо тэмдэглэгдэбэ.

Н. ТЮРНЕВ.

ЭРХИМҮҮД ЭЛИРҮҮЛЭГДЭБЭ

Республикымнай Министрнүүдэй Совет болон профсоюзуудай областной Советдэй Президиум нютагай мэдэлэй предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 3-дахи кварталай үрэ дүн согсолон гаргажа, мүрысөөндэ эрхимлэгшэдые элирүүлбэ.

Олон коллективүүд ажалдаа амжалта туйлаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа шалгарагшад Улаан тугуудта, мүнгэн шангуудта хүртэбэ. **Ойморой мебелиин фабрикын** хүдэлмэришэд 3-дахи кварталай үрэ дүнгөөр социалис мүрысөөндэ эрхимлээ. Тэдэнэр продукци худалдаха түсэбөө 114,8 процент дүүргэһэн, олзо доходой талаар даабаряа 162,9 процент хүргэһэн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгээр даабаряа 101 процент дүүргэһэн байна. Тус фабрикада (директорынь **Г. И. Англичанов**, парторганизациин секретарь **Г. К. Черниговский**, профсоюзай фабкомой түрүүлэгшэ **Е. Е. Бархатов**) Министрнүүдэй Советдэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг 1-дахи мүнгэн шантайгаар барюулагдаха болоо.

Тарбагатайн кондитерска фабрикын коллектив (директорынь **Н. Т. Румянцев**, парторганизациин секретарь **Ф. А. Думнова**, профсоюзай фабкомой түрүүлэгшэ **А. И. Тютнин**) Улаан тугта, 1-дахи мүнгэн шанда хүртэбэ. Энэ фабрикын хүдэлмэришэд продукци худалдаха түсэбөө 100,8 процент, олзо доходтойгоор ажаллаха даабаряа 106.3 процент, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 104 процент дүүргэһэн байна.

Эд бараанай эрьесын түсэбые 120,3 процент, олзо доход оруулха даабаряа 109 процент дүүргэһэн **Горплодоовощторгын 7-дохи магазинай** худалдмэрилэгшэд Министрнүүдэй Советдэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугта, 2-дохи мүнгэн шанда хүртэбэд. Мүн **Горхлебторгын 2-дохи магазинай** коллектив Улаан тугта, 2-дохи мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Энэ магазинай худалмэрилэгшэд эд бараанай эрьесын түсэбые 102,9 процент, олзо оруулха даабаряа 124 процент дүүргэнхэй.

Улаан-Удын оёдолой «**Индпошив**» нэгэдэлэй, **Сэлэнгын** архиин заводой коллективүүд түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, 2-дохи мүнгэн шангуудта хүртэһэн байна.

Хориин барилга-заһабарилгын участогай, Улаан-Удын Горжилуправлениин 3-дахи домоуправлениин, Горпищеторгын, Горпромторгын 93-дахи ажахын тоосооной магазинай коллективүүд 3-дахи мүнгэн шангуудта хүртэнхэй.

Арад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг Загарайн, Сэлэнгын комбинадуудай худалмэрилэгшэдэй һайн ажал тэмдэглэгдэһэн байна.

ЗАН ЖЭЛЭЙ ЭБ ДҮҮРГЭГДЭБЭ

-ээ байһан түүхэтэ ойн баярай жэлэй ажалай вахтада -ханай совхозой худалмэришэд Агууехэ Октябриин 53 жэ- лай шэнэ амжалтануудаар угтаа юм.

-рүүдтэ манай ажалшад гүрэндөө худөө ажахын про- е тушааха табан жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэжэ, гүрэнэй пунктда түсэбһөө гадуур 12.470 центнер таряа, 5121 тушаагаа.

-алтада түрүүшүүлэй хубита ехэ. Манай эрхим механи- -ончик Цыбанов, Емельян Кравцов, Владимир Дашини- тугалшад Бальжинима Жигмитова, Балмасу Базарса- -шад Г. Цыденова, А. Калашникова, Д. Булытова гэгшэд -шэ харуулна.

-й XXIV съездын хүндэлэлдэ зорюулан, түсэбһөө гадуур -ган центнер һу, 10 мянган центнер орооһо, 250 мянган -дэ тушаахаар хараалнабди.

Н. НИМАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой директор.

ЭЛЭҺЭНЭЭ БЭЕЛҮҮЛНЭ

-нерго» управлениин -нуудай коллективүүд XIV съездын, ГОЭЛРО- -ка түсэбэй 50 жэлэй -ндэ абаһан социалис -нэрэтэй түрэтэйгөөр -байна. Электрын эльшэ -бэрилхэ 10 һарын түү- процент, халуун уурал -ка даабари 101,6 -нгэз.

Жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур 318 мянган түхэригэй олзо доход оруулагдаба. Электрын эльшэ хүсэ дамжуулха 1145 километрэй лини татагдаа. Жэлэй гаратар үшөө 200 километр линии татагдаха юм. Өөрынгөө хэрэглэмжэдэ гаргашалха 4500 тонно түлишэ, 3,3 миллион киловатт-час электрын эльшэ хүсэн врьбалагдаһан байна.

Манай корр.

Захааминай аймагай Санагын совхозой малшадай дунда КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд болон комсомолшуд ябалсана. Ажахын үнинэй һаалишан Софья Будаевна Будаева Ленинэй ойн баярай жэлдэ урагшатай һайнаар ажаллажа, «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагдаһан юм. Партиин съездын хүндэлэлэй бүгэдэ арадай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон энэ һаалишан жэл соо үнеэн бүриһөөн 1700 килограмм һу һааха уялга абанхай. Үнгэрһэн 10 һарын туршада тэрэнэй даадаг үнеэн бүриһөө 1650 килограмм һүн һаагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой түрүү һаалишадай нэгэн, КПСС-эй гэшүүн С. Б. Будаева.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

Онинoборскын соёлшодой абаһан уялгые дэмжэе

ЭРИД ХУБИЛАЛТА ТУЙЛАХА

-рөлэй хүдэлмэри улам -буухын тула партиин XIV съездэ ехэ бэлэдхэ- -дажа байһантай даша- Хориин аймагай Онино- -ой соёлшод болон интел- -аһан уялгые КНСС-эй -н һайшаагаа. Энэнь по- -үнзэгы удха шанартай.

-н аймагай соёлшод болон -н онинoборскынхидой -түүнаар дэмжэжэ байна. -рэашад, малшадайнгаа -дэ бодото туһа хүргэ- -лис мүрысөө бодотоор эм- -, худөөгэй ажалшадай -рилтые бүрин гүйсэдөөр -ууда бодомжотой һайнаар, -ргүүгээр худэлхэ боло- -об даа.

-наг доторой тосхон һуу- -н клуб гү, али библиоте- -гэй гурбан жэлэй тур- -ргаан клуб шэнээр ба- -лбал, Хэжэнгын сов- -йта, «Ленинэй зам», -уурингуудта шэнэ клу- -донхой. Библиотекэнүүд- -5 боти ном бии юм. -д мянган уншагшад— -механизаторнууд, худөө -ргэжэлтэд гэхэ мэтын хү- -дono. Аймачна библиоте- -мэрилэгшэд муу бэшээр -дэнэр предприяти болон -нуудта уншагшадайнгаа -рөөнхын хойноһоо оролдо- -лбал, Хэжэнгын хэлхэ- -уедда, ажаһуудалай хэ- -ангаалаг комбинадта ошо- -й ЦК-гай июлиин пленуу- -нуудтай дашарамдуулан, -малшадай али бүхы эрил- -үүсэдөөр хангаха тухай -нгтые үнгэргэхын ха- -ом хубаһан, олон шэнэ -ий болоһон байгаа. Тэрэ- -биотекэдэ үнинэй хүдэ- -Б. Балданова (Доодо Ху- -өгэй библиотекые даага- -Базуева (Хэжэнгэ тос- -Иванова ажалай үль- -харуулнад. Тэдэнэр -XXIII съездын, КПСС- -й пленумүүдэй шиид- -дые болон бусад шухала -тые хүн зондо ойлгуул- -партийна эхин организа- цинуудта ехэ туһа хүргэдэг, эдэбхитэдтээ түшэглэн, эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг. Тиихэдээ хамаг ажал хүдэлмэреэ совхозойнгоо урда табигдаһан зорилгонуудтай нягтаар холбожо шададаг юм.

Гэбэшье зарим библиотекэнүүднай үшөөл һанаһанда хүрэнэгүй гэжэ сэхэ шүүмжэлхээр. Эдэрмэгэй хүдөөгэй библиотекэ (даагшань В. Б. Одоева) юрэл номой хадагаламжын газар болошонхой. Тэндэ хүн зонтой мүртэй хүдэлмэри ябуулагданагүй. Гэр байрань доторoо хүйтэн, тооһотой, шэмэглэл муутай. Тэндэ механизаторнууд, малшад ородоггүй. Библиотекынхид өөһэдөөшье мал ажал дээгүүр ябадаггүй. Тэрэшэлэн Загаһатын хүүгэдэй библиотекэ эдэбхигүй һулаар хүдэлнэ. Онинoборск тосхоной соёлшодһоо жэшээ абажа, библиотекынхиднай дутуу дундануудаа усадхаха бэзэ.

Соёлой байшан, клубууд тухай хэлэбэл, магтаха юумэнай тон хомор. Олохон тосхон һуурингуудта уран һайханай бүлгэмүүд худэлхэсэ болишонхой. «Ургы» гэжэ олоной дунда алдаршаһан хоорнай мүнөө үедэ дуулаганүй, республиканска харалгаһаа хойшо юушье хэнэгүй.

Үшөө юуб гэхэдэ, манай эндэхи худөөгэй клубууд харуулан ойлгуулха агитацинон онол арганнуудые хүсэдөөр хэрэглэнэгүй. Олонхи ушарта стенд гү, али фотомонтаж гаргахадаа, ехээр хожомдоно. Илангаяа Чисаанын (даагшань Т. М. Мельникова) Загаһатын худөөгэй клуб, соёлой байшангууд хамагай һүүлдэ «шэргүүсэлдэнэ». Тэндэ уран һайханай бүлгэм үгы, һонирхолтой үдэшэнүүд, лекци болон элидхэлнүүд үнгэргэгдэнэгүй. Эдэнэр Онинoборск тосхоной клубай эдэбхитэдһээ үльгэр жэшээ абажа, шударгы бэрхээр ажаллаха ёнотой.

Дутагдалнууднай үшөө олон. Теэд эдэнэй гол шалтагаанууд юун бэ? Нэн түрүүн мэргэжэлтэдээр дуталданабди гэжэ совхозоорхид дэмы хэлсэдэггүй. Энэнь үндэһэ, баримтатай. Республикын Соёлой министерство жэл соо гансахан лэ мэргэжэлтые аймагтамнай эльгээдэг юм. Энээниие буруушаажа, мэргэжэлтэдые олоор эрижэ хэлээдшье, бэшээдшье туршаабди. Теэд даб дээрээ бодото үрэ гаранагүй. Тэрэшэлэн бүхы клубууднай баянист үгы байха юм. Иигэхэдээ баһал «гар мухар» бологдоно.

Гэбэшье нютаг нютагуудай соёлшод болон интеллигенциин үүсхэл оролдолго гаргаад байгаа һаа, зүжэг табилга, мал ажал дээгүүр нүүдэл библиотечкэ эмхидхэлгэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалгаһаа эхилээд, угаа олон янзын, аша туһатай ажал худэлмэри өөһэдын хүсөөр бүтэхэ аргатай. Гадна тосхон гү, али һуурында, фермэ гү, али отарада соёлой худэлмэриин ямараар түсэблэгдэжэ, ямараар ябуулагдажа байһаниие совхоз, леспромхозой директорнүүд, партийна эхин организациин секретарьнууд, сомоной Советдэй депутатууд, комсомолой ба профсоюзай хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэд хододоо хинан шалгажа байха, дэмжэлгэ үзүүлхэ, шухала ушарта туһалха болоно. Энэ талаар Худанай, «50 лет Октября» совхозуудай, Хүртэйн леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд һайн жэшээ боломорр. Тэдэнэр соёлой гуламтануудые түхеэрэлгэдэ, соёлшодой ажал хэрэгтэ хододоо туһа хүргэжэ байдаг.

Партиин XXIV съездые угтуулан. 1971 оной нэгэдэхи кварталай даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ тухай социалис уялганнуудые аймагай ажалшад зүбшөө юм. Энэ уялганнуудые дүүргэхэ, партиин ээлжээтэ съездые ажалай амжалтаар угтаха хэрэгтэ аймагай соёлшод хубитаяа оруулха болоно. Тиихын тула соёлой байшан, клуб болон библиотекэнүүдтэ ниитын хэмжээ ябуулганнуудые хододоо эмхидхэхэ, агитационно үүдэлмэридэ шударгыгаар оролсохо, В. И. Ленинэй сурталые, парти болон правительствын шиидхэбэринүүдые ажалшан бүхэнэй оюун мэдэрэлдэ нэбтэрүүлхэ, худөөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэлсэхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлэлсэхэ ёнотойбди.

Хориин аймагай Онинoборск тосхоной соёлшод болон интеллигенциин шухала үүсхэлые дэмжэн, Хэжэнгын соёлшодой улам шударгы һайнаар худэлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Г. САНГАДИЕВ.
Хэжэнгын аймагай Советдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ФРАНЦИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ ДЭЭДЭ ТУШААЛТА ГОСПОДИН ЖОРЖ ПОМПИДУДА

Париж

Генерал Шарль де Голлиин наһа бараһантай дашарамдуулан гүнзэгы гашуудалыемнай тогтоон абыт гэжэ господин президент Ганда ханданабди.

Гитлертэ эсэргүү нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь байһан генерал де Голлиин нэрыень дэлхэйн хоёрдохи дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ Советскэ Союзай, Франциин хамтын тэмсэлтэй, фашис зэрлиг ёһо гуримые илаһан илалтатай, бүхы совет хүнүүд нягтаар холбодог. Уласхоорондын оршомдо айхабтар ехэ хүндэтэй ябаһан, гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша генерал де Голль хадаа гадаадын политическэ бэеэ дааги хараа шэглэл баримталан, Франциин ехэ нэрэ хүндые һэргээн бадаруулхын тулада ашата ехэ юумэ хэһэн байна.

СССР Франци хоёрой хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ генерал де Голлиин оруулһан ехэ хубитые Советскэ Союзай зон мартадаггүй, үндэрөөр сэгнэдэг байха юм. 1966 ондо Советскэ Союзда ерэхэдэнь генерал де Голльтой манай хэһэн хөөрэлдөөн совет-французуз харилсаанай түүхэдэ шухала шата нээһэн, түгшүүрилтэ байдал зөөлэрүүлхэ, Европын ба уласхоорондын аюулгүй байдал хангаха, бүхы оронуудай хоорондохи харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай, Франциин дүтын барисаатай болоходонь шухала үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Ниитын ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй эбтэйгээр зэргэ оршон байлгын политикын ехэ арга боломжонуудые бэелүүлхын тулада манай оронуудай шэлэжэ олоһон хараа шэглэлэй бүгэмжэтэй, ашатай байһаниинь Советскэ Союзда һая Танай ерэһэнэй дүнгүүд тон элеэр харуулба.

Манай оронуудай арадуудай аша туһын тулада, Европын аюулгүй байдалай, бүхэдэлхэйн эб найрамдалай аша туһада энэ хараа шэглэлээрээ Советскэ Союз саашадаашье зорихо юм.

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН
Москва, Кремль.
1970 оной ноябриин 10.

Госпожа Ивонна де Голльдо

Париж

Танда, танай бүлэдэ тудаһан ехэ үй гашуудал тухай гүнзэгы шаналалтайгаар мэдэбэбди. Франциин национальна аша туһын, арадуудай хоорондохи эб найрамдалай тула оролдожо ябаһан хүнэй наһа бараһанай дашарамда, Танда тохёолдоһон үйдхар гашуудалые бидэшье хубаалдажа байнабди.

Фашизмые илаха, Советскэ Союзай ба Франциин хоорондохи хани барисаа, харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ генерал Шарль де Голлиин оруулһан ехэ хубитые Совет хүнүүд мартахагүй.

Танда тудаһан энэ хэсүү бэрхэтэй сагта манай гүнзэгы гашуудалые тогтоожо абыт гэжэ хандаха байнабди.

Л. БРЕЖНЕВ А. КОСЫГИН Н. ПОДГОРНЫЙ
Москва, Кремль
1970 оной ноябриин 10.

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

Совет милициин үдэрые ноябриин 10-да оромнай тэмдэглэбэ. Москвагай ажалшадай, ниислэл хотын ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, дотоодын зургааануудай ахамад нүхэд, Совет милициин эрхим худэлмэрилэгшэд һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаанда Союзуудай байшангай Колонно зал соо сугларба.

Совет милициин 53 жэлэй түүхэ тухай, революциин аша туһые, социалис гүрэнэй аша туһые тэрэнэй шууд сэхээр хамгаалжа байһан тухай элидхэл СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министр генерал-полковник Н. А. Щелоков хэбэ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Советдэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ амаршалгын бэшэг эльгээгээ.

(ТАСС).

МОНГОЛОЙ РЕВОЛЮЦИОННО ХЭБЛЭЛЭЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой революционно хэблэлэй 50 жэлэй ой Монгол орондо ноябриин 10-да үргэнөөр тэмдэглэгдэбэ. Энэ ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Улаан-Баатарта болоһон байна.

«Үнэн» газетын главна редактор Ц. Намсарай МНР-эй революционно хэблэлэй 50 жэлэй зам тухай элидхэл хэбэ.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Советдэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНР-эй парти ба правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд баярай суглаанда хабаадалсаһан байна.

Болгари. Венгри, ГДР. ДРВ. Куба, Польшо, Румыни, Советскэ Союз, Чехословаки, Югослави ба Франциин коммунис ба худэлмэришэдэй аха дүү партинуудай хэблэлэй органууудай түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн, журналистнуудай уласхоорондын эмхиин түлөөлэгшэд революционно хэблэлэйнь 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, монгол нүхэдөө халуунаар амаршалба.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР Д. Ж. ЖУГДУРОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Хэблэлэй органуудта олон жэл соо эдэбхитэй һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, мүн түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, «Буряад үнэн» газетын редакциин пропагандын таһагые даагшань нүхэр **Жугдурова Долгор Жугдуровнае** Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Советдэй Президиумэй секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1970 оной ноябриин 11.

САГ ХҮЛЕЭХЭГҮЙ, ШАМДАХААР БОЛОО

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ОРООҺО ТАРЯАНАЙ ҮРЭҺЭ ХҮРЭНГЭ СЭБЭРЛЭЖЭ ХАДАГАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1970 оной ноябриин 1-нэй мэдээн

Аймагууд	Тарилгын шанарта хүргэгдөөгүйнь (процентээр)	Тэрэ тоодо: бог шорой мэхинэтэйнь	ургаха шалгалтайнь	шинэтэйнь	I ба II классай үрэһэ хүрэнгэ (центнераар)
Баргажанай	78	59	10	29	3655
Бэшүүрэй	65	13	—	57	24950
Зэдын	72	13	—	44	19250
Яруунын	91	63	38	81	—
Загарайн	100	47	64	62	—
Захааминай	89	81	28	44	—
Кабанскын	81	53	8	50	10433
Хяагтын	61	1	3	61	9500
Хэжэнгын	64	14	36	40	7350
Мухар-Шэбэрэй	73	42	21	59	18681
Прибайкалиин	45	45	5	40	5668
Сэлэнгын	94	53	34	73	659
Түнхэнэй	100	54	41	87	—
Хориин	80	49	11	63	1500
Улаан-Удын	92	63	8	83	4893
Республика бүхыдөө	79	44	16	49	106630

Ерэхэ жэлэй орооһо тарянай баян ургасын үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэжэ, томо жэжээрнь илгажа хадагалхада, таатай зохид намарай һүүлшын үдэрнүүд үнгэржэ байнхай. Теэд дээрэ толилогдоһон мэдээсэл шэнжэлэн харахада, үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ талаар республикымнай зарим аймагуудай ажахынуудта горитойхон ажал ябуулагдабашье, биратай дүн туйлагдабагүй гэжэ тэмдэглэлтэй.

Үнэтэ сагай ошожо байбашье, Загарайн, Түнхэнэй, Улаан-Удын, Яруунын, Захааминай аймагуудта үрэһэ хүрэнгэдэ хаагдаһан орооһоной 90 процент тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, мүнөөшье болотор сэбэрлэгдээдүй байнаар. Жэлһээ жэлдэ орооһо тарянай баян ургаса хуряажа абадаг Кабанскын аймагай Ойморой совхозой байгша ондо эрхим һайн үрэһэ хүрэнгэ хадагалхаар шиидэһэншье һаань, III отделениинь тоог дээрэ 4750 центнер хүрэнгын орооһон түрүүшынгээ сэбэрлэлгэ гараагүй, комбайнай бункерһаа асарагдаһан зандаа обоолоотой хэбтэнэ. Зүгөөр энэ ажахыда үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, хатааха, томо жэжээрнь илгаха элдэб янзын машинануудыг биишье һаа, бүхы хүсөөрөө ашаглагданагүй, оройдоол нэгэ халаанда худэлгэгдэнэ. Тиихэдэ үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ тусхай оньһожоруулагдамал пункт юундэшьеб худэлгэгдэнэгүй, орхигдошонхой.

Улаан-Удын аймагай «Коммунизм» колхоз бии байгаа үрэһэ хүрэнгынгөө хахадыень сэбэрлэжэ хааһан тухайгаа мэдүүлээ. Һүүлдэ шалгажа үзэн гэхэдэ, хадагалһан 4500 центнер үрэһэнэйнь орооһоной мэхиннэтэйгээ зуурадашаһаниинь элирүүлэгдэбэ. Иигэжэ даалгагдаһан ажалдаа колхозой главна агроном Андреевэй хайхарамжагүйгөөр хандадаг дээрэһээ иимэ байдал эндэ тохёолдонхой. Шалгалта хэгшэдэй дахин сэбэрлэхыень дурадхахада, нүхэр Андреев гол таһа арсаһан байна.

Тэрэшэлэн Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз орооһо сэбэрлэхэ «ОС-4,5» түхэлэй хоёр машинатай байбашье, 8900 центнер үрэһэеэ тарилгын шанарта хүргөөгүй. Гадна Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоз бүхыдөө 11.000 центнер (түсэбэй 59 процент) үрэһэ сэбэрлэжэ хадагаланхай. Шалгажа үзэхэдэ, тэрэнэйнь 78 процент тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байшоо.

Сэбэрлэгдэһэн үрэһэ хүрэнгые тусхай амбаарта гү, али забһаргүй, һайн хушалтатай складта хадагалха түшаа хүн бүхэн мэдэхэ ёнотой. Гэбэшье, Хориин аймагай Үдын совхоз 5500 центнер үрэһэнэйнгөө орооһо эрхим шанартайгаар сэбэрлэжэ, томо жэжээрнь илгабашье, амбаарта оруулангүй, газаа обоолжорхинхой. Энэ ушаһаа сэбэр орооһониинь тоог дээрэхи мэхиинэ, шорой шохойтой холилдоно. Иимэрхүү хайхарамжагүй байдал Яруунын, Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай зарим ажахынуудта үзэгдэнөөр.

Намар таряа хуряалгын үедэ таһалгаряагүй орооһон хура бороохоо республикымнай олохон аймагуудай үрэһэ хүрэнгынь орооһон шиинг ехэтэй. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Хэрбээ шиинг ехэтэй орооһо түргөөр сэбэрлэн хатааһаагүй һаа, шанараа алдажа магадгүй. Тиимэһээ шиигтэй үрэһые һалхитуулан хатаажа, хадагалха зэргэтэй.

Тарилгадаа имагтал 1 гү, али II классай үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ байнаная таряашад, агроном бүхэн һайн мэдэдэг ёнотой. Тинбэшье республикымнай дүрбэн аймаг иимэ классай нэгэшье центнер үрэһэ бэлдээгүй байнаар. Һайн шанартай үрэһөөр тарилга хэһэн ажахынууд баян ургаса ургуулдаг шуу. Хяагтын аймагай «Родина», Улаан-Удын аймагай «8-е Марта», «Маяк». Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм», «Загапский» колхозууд имагтал һайн шанартай үрэһэнэй ашаар баян ургаса абана. «8-ое Марта» колхозойхид байгша ондо гектарай 17—20 центнер орооһо таряа ургуулһан байна. Тиихэдэ хуршэ колхозойнь таряашад гектарай оройдоол 5—6 центнер хуряагаа. Энэнь юун дээрэһээ болооб гэбэл, үрэһэнэй орооһоной шанар муутай, агротехникын заабариие бэелүүлээгүй дээрэһээ тохёолдоо.

Ерэхэ жэлэй баян ургасын үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мүнөөнөө һаналаа табиха зэргэтэй. Үбэлэй хуйтэнэй ерэхэһээ үрид тоог дээрэхи хүдэлмэри бүтээсэ ехэтэйгээр, һайнаар ябуулжа, бүхы дутагдалнуудаа дары усадхаха болоно. Тинбэл орооһо таряанай баян ургаса хуряагдаха болоно бшуу.

В. ТАРАСОВА,
республикын госсеменинспекциин начальник.

Тоосооло hунгалтын партийна суглааниhаа

ҮЙЛЭДБЭРИ ЭМХИДХЭЛГЫЕ САГ ҮРГЭЛЖЭ АНХАРХА

Хандагайн леспромхоз Хориин аймагай томо, түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Үйлэдбэридөө амжалта туйлаhанайнгаа түлөө тус леспромхоз КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, республикын Министрнүүдэй Советэй, облпрофсоветэй Ленинскэ ойн баярай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан байна.

Байгша оной үнгэрhэн юhэ hарын дүн харабал, модо бэлэдхэхэ түсэбөө улүүлэн дүүргээ. Энэ үедэ кубометр модоной үнэ сэн 22 мүнгөөр хямдарhан байна.

Модошодой дунда Ленинскэ ойн баярай хүндэлэлдэ социалис мүрысөө партийна организациин үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдаа гэжэ hаяхан болоhон тоосооло hунгалтын партийна суглаан дээрэ элидхэлшэ, парткомой секретарь П. С. Молодцов үгэ соогоо тэмдэглэбэ. КПСС-эй XXIV съездэ бэлэдхэлэй үедэ партийно-эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри бага зэргэ hайжаржа байна. Олон коммунистнууд, тэрэ тоодо модо отологшо С. А. Родионов, бригадир-механик В. И. Кучумов, М. В. Гнеушев, модо шэрэдэг машинын жалоошон В. Б. Маракта ев, машинист Н. И. Белошапкин, электрик И. В. Борисов болон бусад үйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэсэ бодотоор дүүргэжэ, hайн жэшээ харуулан ажаллана.

Гэхэтэй хамта леспромхозой партийна организациин, парткомой хүдэлмэридэ схэхэн дутагдалнуудай бии байhаниинь суглаан дээрэ элирбэ. Иэн түрүүндэ үйлэдбэри зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ партком багаар анхарна.

— Модо бэлэдхэлэй участогуудаар парткомой секретарь үсөөн ябадаг, тиимэhээ тэндэ юунэй боложо байhаниие мэдэдэггүй, маандта бодото туhаламжа үзүүлнэгүй,—гэжэ леспромхозой доодо складай мастер Г. А. Жибарев шүүмжэлбэ.— Мүнөө үедэ манай складта 26 мянга гаран кубометр модон сугларанхай, тэрэниие саашань эльгээхэ гэхэдэ, Хандагатайн леспромхоз түмэр замай сценүудые үгэнэгүй. Энээн дээрэhээ продукциин шанар муудана, модо ашаалха техникэ миин зогсожо байна, ажалай бүтээсэ доошолно. Эдэ бүгэдэ тухай партком мэдэжэ байбашье, саг дорань шухала хэмжээнүүдые абанагүй.

Леспромхозой хүдэлмэридэ бусадшье дутагдалнууд олон. Хүдэлмэришэд дуталдана, ажалай журам hула. Модо зөөдэг автомашинануд нэгэ халаанда хүдэлнэ. hүүлэй үедэ бага комплексно бригадануудай тоо хороно. Жэлэй эхиндэ 14 байбал, мүнөө бага комплексно 10 бригада ажаллана. Модо нарин ленточнэ аргаар отолдог, гидроклин хэрэглэдэг байhан аад, мүнөө энэ түрүү арганууд мартагдажа байна.

Леспромхозой парткомой үйлэдбэриин асуудалнуудта саг үргэлжэ анхаржа, коммунистнуудай хүсэл ороолдолые дэмжэжэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дэшэлүүлхэ хэрэгтэ элсүүлжэ байбал, иимэ дутагдалнууд гарахагүй. ажалай үрэ дүншье hайн байха hэн гэhэн тобшолод партийна суглаан дээрэ хэгдэбэ.

Г. ХАГОЕВ.

Петр Николаевич Тер 25 жэлэй турша соо Улаан-Удын ТЭЦ-тэ слесарөөр хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэр өөрынгөө мэргэжэл hайнаар шудалжа, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлана. Байгша ондо нүхэр Тер Ленинэй ойн баярай «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэжэ медаляар шагнагдаhан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Н. Тер. П. БУРМАКИНАЙ фото.

ПЛЕНУМ БОЛОБО

«Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин пленум hаяхан болобо. Партиин XXIV съезддэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, лекционно пропаганда шангадхаха тухай асуудал пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. «Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правленийн түрүүлэгшэ профессор Л. Е. Элиасов энэ асуудалаар дэлгэрэнгы элидхэл хээ.

Удаань лекторнүүд, «Знание» бүлгэмэй аймагуудай организациинуудые ударидагшад үгэ хэлэбэ. Удха hайнтай, уран хурса лекциинүүдые олоор уншадаг болохо тухайда хүнүүд hанамжа бодомжонуудаа оруулба. «Знание» бүлгэмэй аймагуудай организациин правленийн түрүүлэгшэнэр **М. Б. Сосов** (Баргажан), **А. К. Сурмач** (Хяагта), **Б. М. Дмитриев** (Загарай), Зүүн Сибириин технологическа институтай багша **К. Б. Мохосоев**, **С. Д. Кузичев** (Улаан-Үдэ город), **Д. Сукнев** (Зэдэ), «Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай организациин харюусалгата секретарь **И. А. Крюков**, КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые даагша **А. В. Тыхешкин** гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Хүдөө нютагуудта, городуудта лекционно хүдэлмэри hайжаруулха хэмжээнүүдые хараалhан тогтоол пленум баталан абаба.

Манай корр.

УДХАТАЙГААР, ШҮДЭНДЭ ТӨРӨМООР

„Байкал" ажахын харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд тушаа

Буряадай хүдөө ажахын институтай «Байкал» гэжэ ажахы үнгэрэгшэ жэлэй 1-дэхи, 2-дохи кварталай хүдэлмэриин дүнгүүдээр бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгарhанайнгаа түлөө СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туга, нэгэдэхи мүнгэн шанда хоёр дахин хүртэлэн, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо КПСС-эй Буряадай обкомой, Верховно Советэй Президиумэй, республикын Министрнүүдэй Советэй, облпрофсоветэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан байна. Ажахын бүхы коллективэй эршэмтэй ажалай ашаар иимэ ехэ амжалта туйлаа гэжэ хэлэхэ ёhотойбди. Зүгөөр харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд социалис мүрысөөе дэлгэрүүлгэдэ нилээд ехэ удха шанартай байгаа гээд тэмдэглэхэ шухала. Хүн зоной олоороо хүдэлмэрилдэг газарта плакат болон лозунгнууд хадаатай байдаг. Плакадууд дээрэнь ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй абаhан социалис уялгануд, мүн тэрэнэй дүүргэлтэ тухай мэдээнүүд аржыса бэшэгдэдэг.

Манай ажахын конторыи дэргэдэхи самбар дээрэ нигэжэ бэшээтэй байдаг: «Нүхэд hаалишад! hаалишан Л. И. Седых үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 5915 килограмм hү hаагаа. Тэрээнhээ жэшээ абагты!» Холоhоо энэ плакат хүн бүхэнэй анхарал таталаг.

Партбюрогой эзэлжээтэ заседани болобо. Тэрээн дээрэ ажахы дотороо харуулан ойлгуулха агитаци тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Плакадууд болон лозунгнууд хана гоёохын тула бэшэ, харин үдэр бүрнин ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхын тула хэрэгтэй гэжэ тиихэдэ хэлсэгдээ hэн. Тэдэнэ дээрэхи үгэ бүхэн тоб гэмэ тодорхой удхатайгаар бэшэгдэhэн байха ёhотой.

Манай ажахын коллектив ойн баярай жэлдэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаhан байна. Байгша ондо 13500 центнер hү, 1600 центнер мяха, 40 центнер нооhо, 4500 центнер овощ гүрэндэ тушааха гэжэ шиидэhэн байгаа. Байгша оной 9 hарын турша соо 10935 центнер hүн, 63 центнер нооhон, 1612 центнер мяхан, 2000 центнер үлүүтэй овощ гүрэндэ хүдалдагдаа.

Харуулан ойлгуулха хэрэгсэл тушаа партбюрогой шиидхэбэриие коммунистнууд тэрэ дарыдаа бэелүүлжэ эхилээ hэн. Энээн тухай нэгэ жэшээ дурдахада болоно. Зарим hаалишад үнеэдээ хүсэд hайнаар hаанагүй гэhэн гомдол партбюродо hу hаалиин фермэнүүдэй бригадирнууд оруулба. Шалгажа үзэхэдэ, эдэ баримтануд зүб гэжэ тодорхойлогдоо. Тэрэнэй hүүлээр hу hаалиин фермэнүүд дээрэ иимэ плакадууд бии болобо: «hаалишад! Хэрбээ үнеэн бүриhөө 100 грамм hу дутуу hаагаа hаатнай, манай ажахы үдэр бүри 40 килограмм hу хиидэ хаяна гээнэ, hара соо—1200, жэл соо—14.400 килограмм гэхэ гү, али 4032 түхэригэй гарзада орохо байна. Энэ гарза хоролтые усалхаха тухай бодомжологты!» Үнеэдэй hу хүсэд hаагаагүй орхиходо, ажахыда гарзатай гэжэ hаалишад энээнhээ уридшье мэдэхэ байгаа hааб даа. Харин ороидоо 100 грамм hүн ажахыда иимэ ехэ гарза оруулжа болохо гээд хүсэд ойлгоогүй байжа болоо. Тус плакат hаалишадта нүдөөлжэ шадаа: hу дутуу hааха ябадалтай эбсэжэ болохогүй гэжэ тэдэнэр батаар ойлгоо.

Ажахын бригада болон фермэнүүдтэ, мастерскойн үүдэндэ иимэ плакадууд үбэлэй үедэ бии болоо hэн: «Нүхэд малшад! Үбhэ тэжэлээ hайнаар хадагалжа, гамтайгаар гаргашалагты!», «Оньhон техникээ hайнаар хадагалагты!».

Харуулан ойлгууляха хэрэгсэлнүүдые гоёон шэмэглэхэдээ, энэ хэрэгтэ анхаралтайгаар хандаа[illegible] рэгтэй. Харуулан ойлгуулха[illegible] цида хэрэглэхэ материал [illegible] хэндэ яhала элбэг байдаг. [illegible] терыалнуудые шэлжэ [illegible] рэгтэй. Мүнөө манай ажахы[illegible] ро, улаан булангуд соо [illegible] тай плакадууд бии: «hаа[illegible] лон тугалшад! Ойн баяр[illegible] үнеэн бүриhөө тугал а[illegible] жүүлэе!», «Үбэлжэлгээ [illegible] тайгаар үнгэргээ!», «КПС[illegible] съездые нэрэтэй түрэ[illegible] тая!» гэхэ мэтэ.

Манай плакадууд болон [illegible] нууд хадаа бүхы ажалша[illegible] ха нээлгээтэй ном гээшэ.

Социалис мүрысөөнэй [illegible] түсэбэй дүүргэлтэ гэхэ мэ[illegible] нууд харуулан ойлгуулг[illegible] сэлнүүдэй ашаар хүн бүр[illegible] дээжэ болоно. Эдэ тоонуу[illegible] хадаа, хүдэлмэришэд эрэ[illegible] то ажалайнгаа үрэ дүн ой[illegible] на бшуу.

Харуулан ойлгуулха [illegible] нүүдээр түрүушүүлэй ажа[illegible] амжалта үргэнөөр тараа[illegible] рүүлнэбди. Түсэбтэ габа[illegible] даабаринуудые дүүргэхэ [illegible] зорилгонуудта олон тоо[illegible] дууд зорюулагданхай. [illegible] али лозунг үлгөөд лэ, а[illegible] мэреэ хизаарлаха ёhогүй. [illegible] нууд болон политиноо[illegible] тэдэнние үдэр бүриннгөө [illegible] ридэ хэрэглэжэ, олонитэ[illegible] дэг нүлөөгөө улам ехэ б[illegible]

Ойлгууламжын хүдэлмэ[illegible] хадаа, харуулан ойлгуу[illegible] сэлнүүдые үргэнөөр [illegible] ажахын хүдэлмэрилэгшэ[illegible] hан социалис уялгануудаа [illegible] тайгаар дүүргэхын, XXIV [illegible] ажалай шэнэ амжалтан[illegible] тахын түлөө тэмсэнэбди.

С. ХАЛ[illegible]

«Байкал» ажахын партб[illegible] секр[illegible]

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭРШЭ УЛАМ ШАНГАДАhААР

Агууехэ Октябриин 53 жэлэй ойн урда тээ Аха нютагай ажалшад, малшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ hэн.

● АХЫН экспедициин коллектив, мүн геологуудай бусадшье коллективүүд яhала hайн үрэ дүн туйлажа, энэ hайндэрые уггаа. Тэдэнэр урдахи түсэб, даабаряа бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргэжэ, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай бүшэгтэ харюу болгон, 36 мянган түхэригэй алмалта хэhэн байна.

● АЙМАГАЙ коммунальна байрануудые барихэ, заhабарилха талаар комбинадайхид амжалта туйлаба — арба hарынгаа даабари дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 2 байратай нэгэ гэр бодхоогоо. Гадна гараж ба бусад барилга, заhабарилгануудые хэбэ. Энэ коллектив дотор бэрхэ ажалшад олон юм. Тэдэнэй дундаhаа мэдо унагаагшад С-Д. Шорноев, Н. С. Башалханов, трактораар модо шэрэгшэ С. Д. Осоров, барилгашад В. Д. Галсанов, М. С. Налханов болон бусад мүрысөөндэ онсо шалгаржа гараа.

Партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ тэдэнэр дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абанхай. Ерэхэ жэлэйнгээ барилгада хэрэгтэй болохо модоёо мүнөө ойдо отолжо, бэлдэжэ байнхай. Жэлэй дүүрэтэр гараж бариха, дүүргэгдээгүй ондоошье барилгануудаа бултыень ашаглалгада оруулха түсэб табигдана.

● ОРЛИК тосхоной типографиин хүдэлмэрилэгшэд яhала амжалтануудтайгаар hайндэрые уггаа. Тэдэнэр бланкын саарhан продукци гаргалгаар жэлэйнгээ, газетэ гаргалгаар 10 hарынгаа түсэбые ноябриин нэгэндэ үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. «Республикын эрхим полиграфист» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Дэмбэрэн Дашеевна Ошорова, Валентина Содномовна Ошорова, үзэг холбогшод Сэдэб Аюровна Ошорова, Нина Сидоровна Налханова, Валентина Шагдурова гэгшэд ажалдаа оролдосотойгоор хандажа. ёhотойл дээдэ шатын мэргэжэлтэд болонхой. Эдэнэр түсэбhөө гадуур продукци схээр гаргаха гэжэ XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис уялга абаа hэн. Мүн 1971 оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорhоо урид дүүргэхэ зорилготой.

● АЙМАГАЙ хүдөөгэй ажалшад, малшадшье баhал тэдэнhээ гээгдэнэгүй. Тусхайлбал, «Коммунизм» колхоз hу гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб үни дүүргэhэн байха юм. Мүнөө тэдэнэр түсэбhөө гадуур hу гүрэндэ худалдажа байна. Ажахын бэрхэ hаалишад Д. С. Ендонова, Б. Д. Сыренова, В. Л. Убашеева болон бусад hу hааха жэлэйнгээ түсэб үлүүлhэн юм.

Нютагаймнай олон түрүушүүл Агууехэ Октябриин hайндэрэй урдахана түрэл оропойнгоо туб хото Москва мордоо. Тэдэнэр социалис мүрысөөндэ шалгарhанайнгаа түлөө ВДНХ-да хабаадаха эрхэ олоо бшуу.

— Миний ажалые тэмдэглэжэ, намда ВДНХ ошохо эрхэ олгоhондонь тон баяртайб,— гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Данил Дэнзэнович Дабаев холын замда мордохыигоо урда хэлээ hэн —Миний ажалай амжалта агуу hайндэртөө зорюулагдана.

Москва ошогшодой нэгэн, «50 лет Октября» колхозой hаалишан Софья Дашеевна Осорова hаяшаг КПСС-эй гэшүүн болоо. Тэрэ аймагай Советэй депутат юм. hу hаалгаар түсэбөө дүүргэhэн, даабариhаа гадуур үшөөл 1200 килограмм hу hааха уялга абанхай. Коммунист хүнэй үгэ хэрэг хоёр хии талаар ошодоггүй, заатагүй бэелүүлэгдэхэл байха гэжэ hаалишан хэлээ.

«Улаан-Аха» колхозойхид hаяхан жалалайнгаа дунгуудые согсолжо, арга боломжонуудаа тооложо үзоод, социалис уялгануудаа шэнэлбэ. Энэ ажахыда эрхим түрүү малшад, хонишод, hаалишад олон юм. Зунай бэшээриин үедэ малдаа эрхим хүсэ тамир абхуулhан Трофим Баторов, хонишон Дулма Будаева ба бусад мүрысөөндэ түрүүлдэг юм.

Ахын аймагай нютаг тохойнуудаар партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй долгин улам хүсэтэйгөөр эбхэрнэ.

В. ГАЛСАНОВ.

Улаан-Удын трикотажна[illegible] кын түрүү хүдэлмэришэ[illegible] ла Сергеевна Лобанчук т[illegible] тиингаа XXIV съезддэ [illegible] бэлэгүүдые бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. С. Ло[illegible]

А. МАНТАЕВАЙ ф[illegible]

Залуушуул магта[illegible]

Баргажанай аймаг[illegible] нинэй нэрэмжэтэ ко[illegible] залуу hаалишад, хо[illegible] механизаторнууд оло[illegible] Амжалтатай hайнаар [illegible] ладаг, хүхюун сэнг[illegible] амаржашье шадада[illegible] шаг колхозойнгоо к[illegible] залуушуул сугларба[illegible] комолой комитедэй [illegible] тарь У. Самбуев эн[illegible] ларагшадые халуу[illegible] амаршалжа, комсом[illegible] дай ажал хэрэг тус[illegible] гэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Удаань колхозой [illegible] hаалишан Б-Ж. Да[illegible] да Түнхэнэй «Арш[illegible] ортдо амарха [illegible] үгэбэ. Колхозой ба[illegible] шан А. Цыреновтэ Х[illegible] лэй грамота барюул[illegible] шэшье олон hаалиш[illegible] нишод, механизат[illegible] шагналда хүртэhэн б[illegible]

Л. тогон[illegible]

Совет орон доторнай

Табан жэлые—болзорhоонь урид

Литвагай ССР-эй промышленна предприятинуудай коллективүүд абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, түсабтэ табан жэл соо промышленностиин шухала продукци бүтээн гаргаха түсэбөө дүүргэбэ. Промышленна продукци гаргалга 70 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Электрын эльшэ хүсэ гаргаха, станогуудые, прибор болон автоматизациин хэрэгсэлнүүдые, шифер болон түмэр-бетон бүтээн гаргаха, арhан гутал болон бусад продукци үйлэдбэрилхэ түсэбтэ табан жэлэй hүүлшын жэлэй түсэб болзорhоо урид дүүргэгдээ. Бусад продуктнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха табан жэлэй даабари байгша оной дүүрэтэр үлүүлэн дүүргэдэхээр хүлеэгдэнэ. Промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ табан жэлэй түсэб амжалтатай дүүргэгдэжэ байна.

Газар тариалангай ба мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые, мүн тэдэниие гүрэндөө худалдалгана табан жэлэй турша соо Литвагай республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд нилээд дээшэлүүлhэн байна. Үнгэрhэн табан жэлэйхитэй сасуулжа харахада, жэл бүри ороohо тариа хуриалга 95 процентээр, саахарай свёкло—34, хартаабха—56, овощ—77, мяха абалга —71, hүн—57, үндэгэн 113 процентээр ехэ болоhон байха юм.

Тэжээл болохо ногооной ургаса, адууhа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлэгдээ. 1970 ондо газар тариалангай гектар бүриhөө 24,3 центнер ороohо тариан хуриагдаhан байна.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоhон республикын промышленна предприятинуудай коллективүүд 1970 оной ойнгоо үйлэдбэриин түсэб болзорhоонь урид дүүргэхээр зоригжонхой.

(ТАСС).

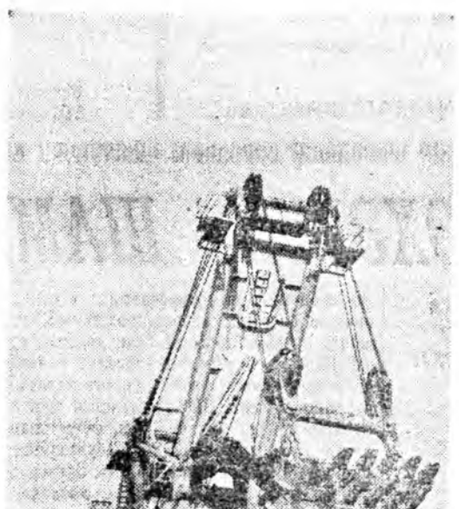

Ленинградай машина бүтээлгын Ижорско завод 12,5 кубометрэй багтаамжатай шанагатай шэнэ гусенична экскаватор бүтээн гаргаба. Иимэ томо ба ехэ хүсэтэй машина манай орондо түрүушынхэз бүтээгдэhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Казахстанай «Иртышуголь» трестын нэгэ карьертэ «ЭКГ-12,5» түхэлэй экскаватор туршалга гараба.

АПН-эй фото.

Хоёр час соо центнер мяха

Латвиин Добельскэ районой «Силайне» гэжэ колхоз хоёр час бүри гахайн центнер мяха үйлэдбэрилэн абадаг болонхой. Гахайнуудтаа хуурай тэжээл эдюулдэг болоhоной ашаар эды шэнэн мяха иимэ богони саг соо абана. Тэжээл бүйлуулха адар түхеэрэлгэнуудтэй кухни, тэжээл зөөхэ, хубааха тарганууд эдэ фермэдэ харахагүйт. Тэжээл хубаадаг түхеэрэлгэнь хүнэй туhаламжагүйгөөр ашаглагдадаг. Фермын 800 гахайе ороидоо ганса хүн тэжээдэг, харуулhалдаг.

Энэнь автомат уhалуурита[illegible] хамта 1,5 мянган түхэригөөр абтаа. Гэхэ зуура, юрын кормокухни 50-яад мянган түхэриг сэнтэй ха юм.

(ТАСС).

СОЦИАЛИЗМ БА[illegible]

Арнольд АРНОЛЬДОВ,
философиин эрдэмэй доктор, профессор

Совет орон дотор зуу гаран үндэhэ яhатан ажаhуудаг. Агууехэ Октябриин социалис революциин урда тээ тэдэнэй нилээд олониинь ниитэ хүгжэлтын талаараа эгээн доодо шатада, тэрэ тоодо отогой үлэгдэл байгуулалтатай байhан юм. Экономическа ба соёлой хүгжэлтын талаараа гээгдэнги байдалынь «бага» яhатан зоной политическэ тэгшэ бэшэ эрхэтэй байлгые улам дэбэргэдэг hэн. Энэ тэгшэ бэшэ байдалые зайсуулха ябадал СССР-тэ социализм байгуулгын шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоhон байгаа.

Нацинуудые социальна түгэс нэгэдэлтэй болгон жагсааха интернациональна соёлой түлөө тэмсэхэ зорилго В. И. Ленин партиин үмэнэ революциhаа бүри урид табяа hэн. Эдэ арадуудай хэтэ үеын гээгдэлые зайсуулхын, шэнэ экономико ба соёл байгуулхын тулада Совет түрэн угаа ехэ мүнгэ зөөри hомолhон, шэнэ үндэhэн интеллигенциин хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэhэн байна. Энэ хэмжээ ябуулга гайхамшаг амжалтануудта хүргөө гэбэл: революциин урда тээ үзэг бэшэгүй байhан 40 арад үндэhэтэн Совет засагай тогтоhонhоо хойшо өөhэдын бэшэгтэй болоо, мүнөө Советскэ Союзда СССР-эй арадуудай 89 хэлэн дээрэ, хариин 56 хэлэн дээрэ уран зохёолой, научна литература хэблагдэн гарана.

Революциин урда тээ Узбекистан ба Казахстанда нэгэшье дээдэ hургуули, Киргизи, Таджикистан болон Туркменидэ—дээдэhээ байтагай, тусхай дунда hургуулинуудшье байгаагүй юм. Табин жэлэй туршада айхабтар ехэ хубилалта болоо: мүнөө Дунда Азиин республикануд ба Казахстанда —90 дээдэ, 340 тусхай дунда hургуули бии, тэдэндэ элдэб үндэhэ яhанай 740 мянга гаран залуу хүн hурана.

Соёл гэгээрэлдэхи, мүн бүхы ниитын ажабайдалдахи гээгдэл зайсуулха хэрэгые хүгжэнги соёл болбосоролтой арадуудай, хамагай түрүүндэ ород арадай, hайн hайхан сэдьхэлэй туhаламжа түргэдхэhэн байна. Түүхэтэ богонихон болзор соо экономическа ба соёлой талаараа тэгшэ бэшэ байлга зайсуулагдаа, үндэhэн соёлой хүгжэлтын хэмжээнэй илгаа сааша саашадаа шуу зайсуулагдажа ороо.

Урда тээнь гээгдэнги байhан арадуудта ямар туhаламжа үзүүлэгдэдэг байгааб гэхэдэ, хүгжэлтэ ехэтэй республикануудай мэргэжэлтэд дунда, дээдэ hургуулинуудые эмхидхэн байгуулха хэрэгтэнь туhалхаhаа гадна, совет эрхим дээдэ hургуулинуудаар тэдэндэ зорюулан, үндэhэн кадрнуудые бэлдэдэг байhан. Жэшээлхэдэ, Россин Федерациин дээдэ hургуулинуудаар аха дүү республикануудта хүдэлхэ мэргэжэлтэд жэл бүхэндэ бэлдэгдэдэг. Эрдэм гэгээрэлэй талаарнь бусад арадуудта туhалдаг национальна республикануудай тоо hүүлэй үедэ нилээд олон болоо.

«Ямаршье нацн бусадhаа hургаал абажа шадаха, абаха ёhотойшье» гээд Карл Маркс бэшээ hэн. Советскэ Союзай арадуудай соёлой хүгжэлтын хэмжээнэй жэгдэрэлгэhээ уламжалан, орон дотор, мүн тэрэнэй газаа тээгүүр соёлой харилсаа холбоон олон түхэлтэйгөөр байгуулагдадаг болоо. Холбоо барисаанай анха түрүушын түхэл маяг—хүгжэлтэ ехэтэй арадуудай хүгжэлтэ багатайшуулда туhаламжа — соёлой харилсаа холбооной шэнэ шанартай бүри орёо нарин түхэл маягаар: үндэhэн социалис соёлой харилсан баяжадаг ябадалаар hэлгэгдээ. Иимэ политика анханhаа хойшо бэелүүлэгдэдэг байгаашье hаа, түрүушээр нацинуудай соёлой хүгжэлтын нилээд тэгшэ бэшэ байhаар хизаарлагдадаг hэн.

Хаанта Россин олон үндэhэ яhатан — казахууд, узбегууд, таджигууд болон бусад профессиональна хүгжэмтэ искусствын томо эмхидхэлнүүдтэй болоодуй байhан юм. Мүнөө элитэ ехэ амжалтануудые түлаhан Казахай оперо гү, али Узбегэй балет тухай дурдажа болоно. Ниитэсоюзна удха шанартай болоhон угаа hонирхолтой зохёолнууд республика бүхэндэ бии. Азербайджанай композитор Фикрет Амировай «Севиль» гэжэ оперо (Мүнөө тэрэ гаран фильм-оперо бүлгэгдэнхай), Эстониин композитор, Ленинскэ шангай лауреат Густав Эрнесаксын «Шуурга[illegible] Грузиин композитор Алексей Мачавариа[illegible] биhан «Отелло» гэжэ балет, Киргизи[illegible] прозаик Чингиз Айтматовай «Улаан т[illegible] минии үлаангир» гэжэ туужын удхаар Б[illegible] Власовай зохёоhон «Асель» гэжэ балет [illegible] томо томо театрнуудай сценэ дээрэ т[illegible] байха юм.

Ехэ театрай оперо ба балетэй бүлэг 1[illegible] Узбекистанда гастролёор гараа hэн. Б[illegible] зүжэгүүдые табихаhаа гадна, суута ко[illegible] солистнууд Навои ба Самарканд городу[illegible] тагай театрнуудай зүжэгүүдые табилга[illegible] даhан байна. Тиихэдэ нютаг нютагай т[illegible] Москва ба Ленинградта гастролёор ор[illegible] нэй солистнууд Ехэ театрай, Ленинград[illegible] вэй нэрэмжэтэ театрай зүжэгүүдэй го[illegible] нуудта наададаг, улаахоорондын ехэ фе[illegible] нуудта совет искусствые ходо түлөөлг[illegible]

Совет засагай тогтохотой хамта олон[illegible] лика дотор бии болоhон үндэhэн [illegible] фиин хүгжэлтын жэшээ дээрэhээ харагда[illegible] hэн соёлой харилсан баяжалга илгаа[illegible] болоно. Кинематографиин институтта[illegible] ральна институтуудтахи студинууд эдэ[illegible] яhанай элитэ режиссернуудые үргүүлэ[illegible] тэдэнэй фильмүүд совет, мүн дэлхэйн [illegible] дээрэ зохихо hуурияа эзэлхэ ёhоороо[illegible] Грузиин «Солдадай эсэгэ», «Набшаhанай [illegible] га» гэжэ фильмууд. Литвагай «Хэншье [illegible] ухэхые хүсөөгүй» гэhэн картина, [illegible] «Мартагдаhан элиисэг хулисагуудай hу[illegible] гэжэ лентэ совет эрхим зохёолнууд [illegible] hүүлэй үедэ национальна шадамар бэрх[illegible] нууд урган гаража, олондо мэдэрэгдэ[illegible] Энээн тухай киргизүүд, узбегууд, казах[illegible] люциин урда тээ hанаан зүндөөшье [illegible] шадахагүй байгаал. Литвагай Паневежи[illegible] биишыхан городой артист Донатас Банио[illegible] суутай совет артист болонхой. Мүнөө [illegible] Советскэ Союз хоёрой хамтаараа бүлгэ[illegible] hан кино-зүжэгтэ Испаниин суута ура[illegible]

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ

...рүүлжэ гараһан сомоной Совет

...ай АССР-эй Верховно Совет...диум һаяхан үнгэргэдэ...этэ зүблөөн дээрээ За...аймагай Дүтэлүүрэй сомо...адай депутадуудай Сове...ржа байһан хүдэлмэриие ...гэбэ. Түс сомоной Советэй ... С. Ж. Бальжинова ...дай депутадуудай сельскэ, ...болон поселково Советүү...эриие саашадань улам ...ха тухай» хуулиин хэр...жэ байһан тушаа тодор...хэлэжэ үгэбэ. Дүтэлүү...ной Совет олонинтэтэй нят...барисаатай байдаг, эдэбхи...до гаргадаг, хүдэлмэридөө ...хандадаг байха юм. ...эрхэсэ гүйсэд дүү...өөглэжэ шадана гэжэ хэ...өөнэйнь аша үрэ эли ха...Сомоной Советэй мэдэлэй...эрэ оршодог колхоз бага ...алта туйлаа. Хүдөө ажахын ...ин хүргэлтэдэ . сомоной ...эн анхарал хандуулдаг ...юм. Эдэбхи үүсхэл гар...араа зүбөөр ашаглаха ту...н наряр сахиулдаг, мал ...ргэлтые, гүрэндэ хүдөө ...продукци худалдаха ту...ргэлтые ходо шалгадаг. ...Советэй 25 депутадуу...нэгэниинь хүдөө ажахын ..., механизаторнууд, мал...Тэдэнэй олонхидынь ...дото үльгэр жэшээ харуул..., отаранууд дээрэ депута...11 пост бии болгогдонхой. ...аг үргэлжын комиссиин гэ...замта дутуу дунда зүйл...саг дарыдань усадхахые ...

...ажахын талаар тон шуха...ууд Советэй сесси гү...дхэхэ комитедэй заседани...дажа үзэгдэдэг юм. Үн...ной март һараһаа эхилжэ ...отагай зоной 14 хамтын (сход) үнгэргэдөө. Үбһэ...ын ба таряа хуряалгын ...аһын үедэ пенсионернүү...ой хэжэ шадаха хүнүүдые олоор хабаадуулха тухай асуудал зүбшэгдөө һэн. Иимэ суглаанай аша үрэ ехэ байгаа. Архиншад, ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандагшад үсөөрөө.

Сомоной Советэй депутадуудай, саг үргэлжын комиссиин гэшүүдэй эдэбхитэй хабаадалгын ашаар «Коммунизмын зам» колхоз экономикоёо нилээд һайжаруулжа шадаа. Байгша онойнгоо 9 һарын түсэб мяха худалдалгаар 112 процент, һүөөр—164, ноохоор—105 процент дүүргэжэ шадаа бшуу. Ниитын малай тоо толгойе олошоруулха түсэбөө сүм дүүргээ.

Мэдэлдэнь байһан эмхи зургаанууд, предприятинууд сомоной Советэй анхарал, шалгалта доро байдаг. Ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитет саг үргэлжын комиссиин гэшүүдтэй хамта эмхи зургаануудай хүтэлбэрилөөгшэдэй ябуулжа байһан хүдэлмэриие шагнажа үзэдэг, элирүүлөгдэһэн дутуу дундануудыень усадхуулдаг байна. Энээнэйнь ашаар худалдаа наймаанай, медицинскэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри хараа байса һайжараа. Һунгагшадай гуйлта захилаар столово, найман жэлэй һургуули, 320 һууритай соёлой байшан баригдаһан байха юм. Уншагшадай конференци, тематическа үдэшэ үнгэргэгдэдэг байна. Малшад дээгүүр 15 нүүдэл библиотечкэнүүд ябадаг. Дүтэлүүрэй хүдөөгэй клубай дэргэдэ уран һайханай бүлгэм хүдэлнэ. Коллективэйнь гэшүүд малшадта, механизаторнуудта ошожо, һонирхолтой концерт харуулдаг.

Сомоной Советэй, саг үргэлжын комиссиин гэшүүдэй, сельпогой хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолго хэшээл гаргаһанайнь ашаар холодильник, мотоцикл, угаалта хэдэг машина, ажаһуудалай бэшэшье хэрэгсэлнүүд үргэнөөр худалдагдаһан байха юм.

Бюджедэйнь оршо үлүүлэн дүүргэгдэжэ, сомоной Советэй, библиотекын, клубай, фельдшерскэ пунктын гэрнүүд заһабарилагдаһан байна. Эдэ эмхи зургаанууд соо ариг сэбэр наряр сахигдана.

Сесси, гүйсэдхэхэ комитедэй зүблөөн хараалагдаһан саг соогоо үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг. Саг үргэлжын комиссинууд квартал бүхэндэ түсэбөө табидаг. Гэшүүдынь сугларжа, шэнэ түсэб табихынгаа урда түрүүн абтагдаһан түсэбэйнгөө дүүргэлтые шалгадаг юм.

Мүн депутадууд һунгагшадтайгаа холбоо барисаагаа һайжаруулаа. Һунгагшадтаяа жэлдээ хоёр дахин уулзажа, дурадхал захяаень шагнадаг. Байгша оной туршада Дүтэлүүрэй сомоной Совет худэлмэридөө эрхим һайн амжалта туйлаһанайнгаа түлөө хоёр дахин Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй дамжуулгын Улаан туугта хүртэһэн байха юм.

Сомоной Советэй нэрэ хүндэнь ехэ. Элдэб асуудалаар гансахан ажахын хүтэлбэрилөгшэд хандадаг бэшэ, колхознигууд, залуушуул, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд дуратай саг таа ерэжэ, туһатай зүбшэл абадаг.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиум Дүтэлүүрэй сомоной ажалшадай депутадуудай Советэй ябуулжа байһан хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэн дэмжээд, эдэ амжалтаяа бэхилхыень уряалаад, зарим тэды дутуу дунданууда усадхахыень һануулба.

КПСС-эй XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөе үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ сомоной Совет мүнөө үедэ гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Республикымнай Верховно Советэй Президиум эдэбхи үүсхэлтэй хүдэлмэриень үндэрөөр сэгнээд, сомоной Советэй хүдэлмэридэ горитойхон хубитаяа оруулалсаһанайнь түлөө гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ С. Ж. Бальжиновада дурасхаалай бэлэг барюулаа.

Гадна Дүтэлүүрэй сомоной Советэй хүдэлмэриин дүй дуршэл харуулһан брошюра гаргахыень Верховно Советэй Президиумэй эмхидхэлэй тавагта даалгагдаба.

...ШО. Вроцлавадахи «Эльвро» заводто «Одтүхэлэй электронно-тоололгын шэнэ ма...үргэн гаргадаг болобо. Иимэ түхэлэй машин...ой оронуудай эрдэмтэд ехэтэ һайшаан угта...ш. Ушарынь юуб гэхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ ...а болоһон Польшын промышленна выставкын үедэ тус машина түүхэ, экономико болон соёл культурын хэдэн зуугаад асуудалнуудта тон тодо харюу үгэһэн байха юм. «Одра-1304» түүхэлэй машина нэгэ секунда соо хэдэн арбаад мянган операци хэхэ аргатай юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Одра-1304» түүхэлэй машина туршалга гарана.

ЦАФ—ТАСС-ай фото.

...ҮНДЭҺЭН СОЁЛ

...ын гэгшын рольдо наадана. Энэ зохёолые ...Вольф найруулаа. Баниописой хүби заяан ...е сагай үндэһэ яһатанай уран шадабари...үбэ заяантай адли. Тэдэнэй зохёолнууд ...ндэһэ яһанай олон хүнүүдтэ ойлгосотой ...байнхай.

...болбосоролой национальна талаараа олон ...түхэл маягаараа ондо ондоонууд байгаа...а, совет соёл өөрынгөө социалис удхаар, ...ны: эрмэлзэлээр нэгэ удха шэглэлтэй юм. ...изм ба шовинизм гаргалга тэрээндэ тон ...байна. Социалис нэгэ ёһо гуримда түшэг...ндэдөө, Советскэ Союзай арадуудай соёл ...ой үндэһэнэй эрхим шэнжэ шанараа ...ууншаржа хойшоо гараһан бүхы юумэ...халдаг байна.

...измын оюун бодолой диалектикэ хадаа ...соёлой эрхим түхэл маягуудые ара...гаарэл болбосоролтой нягта холбоотой ...лэлэ хүгжоохэ ябадал болоно. СССР-эй ...ой 94,3 процентнь өөрынгөө үндэһэн хэ...ахи хэлэмнай гэжэ тоолодог. Энэнь на...ай саша саашадаа ойртолсолгодо һаад ...лагүй. Жэшээлхэдэ, гансахан Казахай ...хэдэн арбаад үндэһэ яһатанай түлөөлэг...гаадаа ажаһууна, ажаллана.

...алис залуу нацинууд урдань өөһэдынгөө ...гүй байһан уран һайханай түхэл маягуу...алтатайгаар шудална. Бага яһатан мү...сагай уран зохёолнуудые бүтээжэ, социа...ой баялигые арьбадхалсана. Жэшээлхэдэ, ...ажэг бүжэг гээшые мэдэхэгүй байһан ...ойто зүгэй арадууд театральна коллек...ой болоһо байнхай. Бүхы орон дотор мү...сагай үндэһэн драматурги театрнуудай ...арга 40 шахуу процентыень эзэлнэ. Жэ..., ородой бүри урданай Бага театрай ре...ата ородог зүжэгүүдэй авторнуудай дунда ...ын, Азербайджанай, Эстониин драматург...нэрэнүүдые олоһо болохо байна.

...и республикануудта 1970 оной хабар ун...ньһан СССР-эй арадуудай искусствын һайн...ньһэн соёлой һалбаран хүгжэжэ байһа...олотомо гэршэ болоно. Тэдэнэй түс бүри...д 14 аха дүү республикын искусствын ...хаба шадабаряа харуулаа. Нэгэ һарын турша соо 4200 гаран концерт табигдажа, аха дүү арадуудай үндэһэн соёлой амжалтануудые, һүүлэй үедэ бии болоһон шэнэ һонирхолтой, онсо өөрсэ зүйлнүүдыень харуулаа.

Литература ба искусствын «декада», «неделинүүдые» харилсан үнгэргэхэ мэтээр оюун бэлигэйнгээ баялигуудые халан абалсаха шэнэ арганууд хэрэглэгдэдэг болоо. Тэдэнэй үнгэргэгдохэ үедэ республикануудай али изгэниинь зохёолнуудай элдэб жанрнуудаар туйлалтануудаа харуулдаг. Энэ хадаа үндэһэн соёлой улам баяжалгада туһална, арадай зохёон байгуулхы эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлнэ. Тиихэтэй хамта, орон соогуур национальна театрнуудай гастрольдо ябалга, ном һударнуудые оршуулжа хэблэн гаргалга, бүхы үндэһэ яһатадта хабаатай памятникуудые уран бүтээлэй мастернуудай хамтаараа бүтээлгэ, үндэһэн соёлой элитэ ехэ түлөөлэгшэдэй ойе һайндэрлэлгэ гэхэ зэргын соёлой харилсаанай заншалта түхэл маягууд улам нарижуулан һайжаруулагдана. Мүнөө совет наци бүхэн зохёолой бүхы шахуу һалбаряар дэлхэйн соёлой үмэнэ Советскэ Союзые түлөөлжэ шадаха байна.

«СССР-тэ коммунизмын илахадань, нацинууд бүри иягта холбоотой болохо, тэдэнэй экономическа ба соёл сурталай удха шэнжэнь бүри адли болохо, оюун бодолойнь юрэнхы коммунис шэнжэ улам хүгжэхэ» гээд Коммунис партиин Программа соо хэлэгдэнэ.

Наци бүхэн бусад арадуудай үндэһэ яһанай заншалнуудай бүхы эрхим, түрүү юумэнүүдые халан абадаг, тиигэһэнэй үндэһөөр өөрынгөө соёлые баяжуулдаг. Оюун бодолойнгоо баялигуудые халан абалсалга социалис байгуулалтаар дамжан, элдэб үндэһэ яһатанай юрэнхы шэнжэ шанарай тогтонижолгодо туһална.

Тэгшэ эрхэтэй, аха дүүгэй холбоо барисаатай байха гэдэг СССР-эй арадуудай хүсэл эрмэлзэл бэелээ, тэдэнэй үндэһэн соёлынь һалбаран бадарна. Пролетариадай революциин илаһанай ашаар национальна олон түхэл маягтай социалис соёл гэһэн тон шэнэ ойлгомжо анха түрүүн бии болоо. Эдэнь нэгэ адли социалис удхатай, тэдээн соонь совет патриотизм ба пролетарска интернационализм бүрин тааралдан бэелнэ.

ХҮҮГЭДНАЙ ЯМАР ХҮНҮҮД БОЛОХОБ?..

(Түрэлхидэй суглаанһаа)

Улаан-Удын нэгэдэхи интернат һургуулида түрэлхидэй суглаан болобо. Һургуулиин дирекциин, багшанарай уряалаар холо, ойрын нютагуудһаа ерэһэн түрэлхид актова зал соо сугларба. Суглаае директор Федор Прокопьевич **Бардаханов** нээгээ.

Һургуулиин завуч **Иван Шанидаевич Хажеев** һуралсалай нэгэдэхи четвертиин дүнгүүд тухай түрэлхидтэ элидхээ. Бүхы һурагшадай 99-һөө дээшэ процентнь һуралсалай нэгэдэхи четвертиие амжалтатайгаар түгэсхэһэн байна. Бүхы предмедүүдээрээ «таба» гэһэн сэгнэлтэтэй, мүн баһа «4» ба «5» гэһэн тэмдэгүүдтэй һурагшадай нэрэнүүд дурсагдаа.

Зүб даа, тус һургуулида һайнаар, эрхимээр һураха бүхы арга боломжо бии гээнэ. Бүхы предмедүүдээр тусхай таһалганууд эмхидхээтэй, тэдэнь техническэ болон бусад хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданги.

Һургуулиин комсомолой эмхи ниитын ажабайдалда горитой үүргэ бэелүүлнэ. ВЛКСМ-эй комитедэй үүсхэлээр партиин XXIV съездын хүндэлэлдэ социалис уялга абтаһан юм хаш. Тэрээн соонь яһала туһатай пунктнууд бии. Жэшээнь, Ленин шэнгээр ажаһууха, һураха, һуралсалайнгаа шанарые ходо дээшэлүүлжэ байха; «Тулгардаа һааш, туһалхабди, залхуураа һааш, заһахабди!» гэһэн пункт мүн лэ эрхим һуралсалай түлөө тэмсэл харуулна бэшэ гү?

Һурагшад хорин тоннй түмэр түдэгэ суглуулхабди гэжэ бэеэ уялгалаа. Шефтээ абаһан колхоздоо, Хэжэнгын интернат һургуулида туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Дежурна бүлэг долоон хоног бүриин дүн гаргадаг. Удаань һара бүхэнэй ниитэ дүн гаргагдадаг.

Предметнэ кружогууд хүдэлдэг. Тэдээнһээ гадна, радиогой, фотын, киногой кружогууд эмхидхэгдэнхэй.

Хүүгэдые гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэг һайнаар эрхилэгдэнэ гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээнь, хоорой кружогто 367 үхибүүд ябадаг.

Удаадахи элидхэлые ахалагша хүмүүжүүлэгшэ Елена Михайловна **Тармаева** хээ. Тэрэнэй элидхэл хүмүүжүүлгын талаар нэгэдэхи интернат һургуулида юун хэгдэнэб, хүүгэдэй хүн болохо хэрэгтэ түрэлхидэй үүргэ ямар бэ гэһэн асуудалнуудта зорюулагдаа.

Эндэ хүүгэдэй үзэл бодолой зүбөөр бүрилдэхэ талада горитой анхарал хандуулагдадаг ха юм. Жэшээнь, нэгэдэхиһээ эхилээд, арбадахи класс хүрэтэр политинформаци хэгдэдэг. Уласхоорондын асуудалаар болон орон дотор, республика соо боложо байһан һонинууд хүүтэдтэ саг үргэлжэ дуулгагдажа байдаг. «Прометей», «Глобус» гэһэн клубууд үхибүүдэй үзэл сурталые хурсадхажа, эрдэм мэдэсые үргэдхэжэ байха үүргэтэй.

Мүн ажалда дуратайгаар һурагшадаа хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана. Гарагай долоондо ниитынгээ хүсөөр һургуулияа, байра байдалаа сэбэрлэхэ, аршаха, газаагуурхияа хамаха гээшэ шабинарай уялга.

Шабинарые хара ажалда дурлуулха хэрэгтэ һургуулиин лагерь ехэ үүргэтэй. Хүүгэд өөһэдынгөө гараар алим жэмэс, овощ тарижа ургуулдаг, бага бэшэ ургаса хуряажа, ажалай амта танидаг.

Элдэб янзын аяншалганууд үнгэргэгдэнэ. Ленинэй нэрэтэй холбоотой нютагуудаар олон үхибүүд аяншалаа.

Һургуулиин багшанар, хүмүүжүүлэгшэд түрэлхидтэ ямар эрилтэ табинаб? Энэ—хооһон хубхай асуудал бэшэ. Хүүгэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ түрэлхидэй туһаламжа угаа ехэ үүргэтэй.

Хэрбээ бүлэ соогоо хүмүүжүүлгэ зүбөөр табигданхай гээшэ һаа, түрэлхидэй өөһэдөө һайн жэшээ харуулдаг һаа, хүүгэдэй хүн болохо ябадалда сэгнэшэгүй үүргэ бэелүүлхэ.

Зүб, ямаршье түрэлхид үхибүүниие муу хүн болоһой гэжэ һанадаггүй. Тэд эсэгэнь архи барижархёод, гэртээ ерэжэ шууяа татадаг һаа, үхибүүндээ ямар жэшээ харуулхаб?..

Зарим түрэлхид үлүү ехээр үхибүүгээ эрхэлүүлдэг, эриһэн лэ юумыень абажа үгэдэг. Теэд үримни ямар сэдьхэлтэй хүн боложо ургахаб гэжэ һанаагаа зободоггүй. Зоргоороо болодог үринь хожомоо абахаһаа бэшье мэдэхэгүй, хатуу хобдог сэдьхэлтэй хүн боложо ургаха аалам?

Энэ талаһаань хаража үзэхэдэ, ажал гээшэ ёһотой хүмүүжүүлхы удха шанартай. Өөрөө альгаяа холотороо ажал хэжэ үзэһэн хүн хилээмэн юу сэнтэйб гэжэ мэдэдэг ха юм.

«Түрэлхидтэй заримдаа һара, жэлээршье уулзадаггүй интернат һургуулида үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ угаа хүшэр ажал юм даа,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.—Муугаар хүдэлнэбди гэхын аргагүй. Бидэ шадалаараа оролдодог гээшэбди. Манай шабинарай дундаһаа элдэб олон мэргэжэлтэд, мэдэжэ хүнүүд ургажа гараа...».

Гэхэтэй хамта элидхэлшэ иимэ юумэ дуулгаба. Мүнөө жэлдэ нэгэдэхидэ ороһон гушан табан үхибүүдэй олонхинь һургуулида һураһаар бэлдэгдээгүй ерээ. Зарим үхибүүдынь наһаяашье, эхэ, эсэгынгээ нэрэшье, хурганайнгаа тоошье мэдэхэгүй. Нэгэдэхи четвертиин дүүрэтэр олон үхибүүд үзэг таниха болоодүй...

Иимэ муу бэлэдхэлтэй үхибүүд хайшан гэжэ шэнэ программаар һураха гээшэб гэжэ асуултай. Жэшээнь, математикаар урдандаа табадахи-зургаадахи класста шудалагдадаг зүйлнүүд мүнөө нэгэдэхиин программада оруулагданхайл!

Ямар түрэлхидэй үхибүүд тиимэ муу бэлэдхэлтэй ерэнэб гэжэ элидхэлшэ сэхэ нэрлээгүй, түрэлхидэйнгоо зоригые хухалхагүй гэжэ бодоо гээбы даа. Зүгөөр нютаг нютагта тиимэ түрэлхидые элирүүлжэ, олоной урда харюусуулхаар болоо хаш гэжэ һанагдана. Эхэ, эсэгэ болоһон уялгаяа мартаха гээшэ хүлисэшэгүй гэмтэ ябадал гэжэ харагдаха ёһотой ха юм!

Зарим нэгэ түрэлхид хүүгэдээ ута амаралтада, һайндэртэ абаашахадаа, бүри зүдэрүү болгоод асардаг зантай. Хубсаһа хунарынь муухай, хүзүү нээрынь даг хирэ болошоод ерэһэн шабинараа харахадаа, хүмүүжүүлэгшэдэй сэдьхэл һөөлшье яншадаг ёһотой. «Таанар хүмүүжүүлагшэд ха юмта, хүмүүжүүлыт тээд!» гэһэн харюу дуулахада бүри ямар байхаб. Тиимэ ушар болодог хаш. Зүгөөр элидхэлшэ тиимэшүүлэй нэрые дурдаагүй. Мүнөө суглаан дээрэ түрэлхидэй комитет һунгагдаа. Хүүгэдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тиимэ хайша хэрэгээр хандажа, багшанарта бүдүүлигээр харюусажархидаг һэнгэргүйшүүлые сомон зүблэлдэнь гү, али хүдэлдэг газартань дуулгажа, зорюута дуудуулжа асаруулаад, педсоветэй, түрэлхидэй комитедэй хамтын зүблөөн дээрэ журамыень зүбшэн хэлсэхэдэ яахаб?..

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэндэ нэгэ хэдэн түрэлхид, багшанар эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Интернат һургуулида һургаха, хүмүүжүүлхын тула үхибүүн бүхэндэ 900 түхэриг гаргашалагдана. Тэрэнэйнь тон бишыхан хубине түрэлхид түлэдэг. Жэшээнь, дунда зэргээр һарын найман түхэриг түлэдэг һаа, жэл соогоо хэды болоноб? Гүрэнэй гаргашалдаг мүнгэнэй арай гэжэ арбанай нэгэ хубине хаанүй гээшэ ааб даа.

Гэхэ зуура «зарим түрэлхид хүүгэдээ һургуулида һургаһанайнгаа түлөө мүнгэ түлэнэ» гэжэ ойлгодог зон бии юм ха. Манай орондо һургуулидашье, институт, университедтэшье нуралсал гээшэ түлөө-нэгүй юм гэжэ үнинэй мэдэжэ бшуу. Харин интернат һургуулида абтаһан хүүгэд һангай хоолоор, хубсаһаар, ном дэбтэрээр хангагдана. Тэрэ мэтын гаргашын заримые түрэлхид бүглэхэ уялгатай. Теэд тэрэнээшье саг соонь түлэдэгтүй хүдэшүүл биил хаш. Тэдэнэй нэрэнүүд баһал дурдагдаагүй.

Юрэдөө тус һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд, багшанар, хүмүүжүүлэгшэд түрэлхидэй торомыень хүндэхэгүй гэжэ ехэл оролдодог зон байна. Теэд тэрэниинь һамбаашалхаяа оролдонгүй, саг соогоо түлбэреэ оруулаад байдаг һаа, алишье таладаа найн һэн гэжэ ойлгохо һэшхэлтэй байха хэрэгтэй даа.

Һүүлэй хоёр-гурбан жэл соо түрэлхидэй суглаан болохоёо болишоһон аад, мүнөө һэргээгдэбэ. Саашадаа иимэ суглаанууд ходо боложо байдаг һаа, һайн бэлэй гэһэн һанамжанууд зүбтэй гээшэ ха.

Хүүгэднай ямар хүнүүд болохоб, һайнаар һураһай, эрхим зон болоһой гэжэ һанаагаа зободог һаа, түрэлхид тусхай уряал хүлеэнгүй, өөһэдөө ерэжэ, багшанартайнь, хүмүүжүүлэгшэдтэйнь уулзажа, хөөрэлдэжэ, зүбшэлдэжэ байхаар ааб даа.

Ц. ДОНДОГОЙ.

САГАЙ ЭРИЛТЭЭР

Манай почто

Газетэ хадаа үдэр үдэрэй һониной дээжые уншагшадта мэдэсэжэ байдаг гээшэ. Тиимэһээ олон мянган уншагшад өөһэдынгөө ажалай үдэрые газетэ үзэлгөөр захална. Газетэ болбол партиин табиһан зорилгонуудые олониитэдэ нэбтэрүүлдэг, хүнүүдые ажал хүдэлмэридэ зоригжуулдаг, тэдэнэй ажаһууха, ажаллаха хэрэгтэнь туһалдаг байна. Газетэ бүхэн эдэбхитэй уншагшадай, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй туһаламжада түшэглэнэ. Тэдэнэй эльгээһэн олон түрэлэй материалнууд: һонин шэнэ мэдэсэлнүүд, статья ба корреспонденци, очерк ба зураглал, рассказууд, фото-зурагууд болон бусад—бүгэдэ газетын нюур шарайень шэмэглэнэ, удха шанарыень дэлгэр баялиг болгоно бшуу.

Үнгэрэгшэ октябрь һарын туршада редакцидамнай 352 бэшэг ороһон байна. Тэдэнэй 215-ниинь толилогдоо, хорёод бэшэг ажалшадай гомдол байһан тула нютаг дэрэнь шалгажа, хэмжээ абхуулхаар зохихо газаруудтань эльгээгдэһэн, заримандань харюу абтажа, газетэдэ толилогдоо.

Үнгэрһэн үе соо абтаһан аад, үшөө газетын хуудаһануудта толилогдоодүй бэшэгүүд тушаа эндэ мэдэсэсэ. Тиимэ бэшэгүүд үсөөн бэшэ—134. Эдэ барандаа шахуу газетэдэ гараха байха. Харин зарим нэгэндэнь зохисотой харюу эльгээгдэхэ. Газетэдэ түрүүшынхеэ бэшэһэн, шүлэгүүдые бэшэдэ туршаһан залуушуулшье бии. Жэшээлхэдэ, Улаан-Удэһөө Г-Д. Дамбаев, Захааминһаа С. Нимаев, Хэжэнгэһээ Н. Далбаева, Эздэһээ А. Раднаев болон бусад.

«Ажалшадай бэшэгүүдһээ» гэһэн гаршаг дороо ажалшадай эльгээһэн зарим гомдолнууд, мүн һайшаалай мэдэсэлнүүд толилогдоно. Ажалшадай гомдолдо газетэмнай өхэ анхарал табидаг. Газетэдэ гараһан, гараашьегүй тиимэ бэшэгүүдые наринаар шалгажа, хэмжээ абхуулжа байдаг юм. Харин зарим нухэд шүүмжэлхы удхатай бэшэгүүдые эльгээхэдэ, «Будамшууда» гэжэ гаршаглаад, өөһэдынгөө нэрэ обогые, адресаа бэшэдэггүй. Тиимэ «эзэгүй» бэшэгүүдые газетэдэ гаргаха аргагүй юм. Энэ үе соо Түнхэнэй аймагһаа «Саяанай совхозой Будамшуу» гэжэ гар табяатай бэшэг соо Саяанай совхозой дэргэдэхи «Нефтебазые» даагша Сырен Миларова гэгшын жолооШодто «ехэзэр ноёрходог», өөрынгөө орондо харуулшанаа орхёод лэ хэдэн хоногоор зайжа ябашадаг тухай бэшэнэ. Хэжэнгын аймагай Ушхайта тосхондохи пекарни хододоо «эбдэрбэ» гээд лэ хилээмэ барилгаяа таһалдуулна. Тэрэнһээнь боложо энэ нютагайхид ондоо тээһээ хилээмэ асарха баатай болодог гэһэн удхатай бэшэг баһал гараа табиһан эзэгүй байба. Иимэрхүү бэшэгүүдые мүрдэлгэ, шалгалтадашье эльгээхын аргагүй ха юм. Ажалшад өөһэдынгөө тиимэ шүүмжэлхы удхатай бэшэгүүдтээ заабол гараа табижа, адресаа бэшэжэ эльгээхэ ёһотой. Эзэгүй бэшэгүүд дотор дурсагдаһан баримтануудай сохом үнэн байһандань этигэжэ болохогүй байна бшуу.

Нухэд уншагшад, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд өөһэдынгөө ажалладаг газарһаа, ажаһуудаг нютагһаа һонирхолтой мэдэсэлнүүдые эльгээжэ, һайниие дуулгажа, дутагдалые шүүмжэлжэ байгыт. Октябрь һара барагдажа, ноябрь һара гараба. Энэ үе сагнай ажал хүдэлмэриин тон харюусалгатай хаһа. Партиин XXIV съездые ажал хүдэлмэриин амжалтануудаар угтахын, түсэбтэ табан жэлэй даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Колхоз, совхозуудай болон үйлэдбэриин коллектив, ажалшан бүхэн тус бүри дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан байна. Ажалшадай энэ халуун эрмэлзэлдэ, эршэтэ ажалдань газетэмнай туһалха арюун зорилгоёо бэелүүлэн, сагай эрилтэдэ хүсэд тааруу байха эзэргэтэй бшуу.

ГЕНЕРАЛ ШАРЛЬ де ГОЛЛЬ

Франциин политическэ ба түрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша генерал де Голль 1890 оной ноябриин 22-то түрэһэн байгаа.

Колледж дүүргэжэ, дунда эрдэмтэй болоод, де Голль Сен-Сирэй сэрэгэй һургуулида орожо, хожомынь Парижай сэрэгэй дээдэ һургуули дүүргэһэн байба. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай үедэ Верденние хамгаалха байлдаануудта хабаадалсажа, хэдэн удаа шархатаһан юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ де Голль сэрэгэй стратеги ба тактика тухай теоретическэ хэдэ хэдэн зохёол бэшэһэн байгаа. Энэ үедэ багшын хүдэлмэри өрхилжэ байһан юм.

1940 ондо, Франсида хүшэр хүндэ байдал тохёолдоод байхадань, де Голль болбол национальна оборонын министрэй орлогшонь болоо һэн.

Гитлеровскэ фашизмда эсэргүү, Франциие сүлөөлэлгын түлөө, тэрэнэй бэеэ даанхай байдалай түлөө, тэрэнэй национальна нэрэ хүндын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхыень уряалжа, 1940 оной июньдэ бүхы Французуудта генерал де Голлиин хандаһыень Советскэ Союзай зон мартадаггүй. Вишиин засагаархид де Голлиин француз гражданин эрхыень хаһаад, толгойн сааза хэхэ гэжэ заочноор шиидхэһэн байгаа.

Анхан дээрээ—«Сүлөөтэ Франци», хожомынь—«Дайлалдажа байгаа Франци» гэһэн нэрэтэйгээр тэрэ үедэ де Голлиин байгуулһан комитедэй ажал ябуулгые Франциин бодото патриодууд эдэбхитэйгээр дэмжээ бэлэй.

Генерал де Голлиин үүсхэлээр «Нормандия-Неман» гэжэ француз летчигуудай полжын байгуулагдажа, гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүүгээр совет сэрэгшэдтэй хамта эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ ябаһыень совет хүнүүд һайн һайханаар һанажа байдаг.

ООН-ой Ануулгыйн Советэй саг үргэлжын гэшүүн байһан туладаа, союзнигуудай дайнай һүүлээрхи хэлсээнүүдтэ хабаадагша байһан туладаа уласхоорондын хэрэгүүдтэ шухала үүргэ дүүргэдэг, Европын ба дэлхэйн томо гүрэн болгожо Франциие һэргээн бадаруулхын тулада Гитлертэ эсэргүү нэгэдэлэй ударидагшадай изгэниинь байһан де Голль ехэхэн юумэ хэһэн байна бшуу.

1944 оной һүүлдэ албан хэрэгээр Советскэ Союз түрүүшынхеэ ерэһэн байгаа. Хоёр ороной ниитынгээ байгууламжын талаар илгаатайшье байгаа һаань, зүгөөр лэ уласхоорондын оршондо Франциин байдал бэхижүүлхын тулада, мүн Европын ба уласхоорондын аюулгүй байдал хангахын тулада Советскэ Союз Франци хоёр һайн харилсаатай байха ёһотой гэжэ де Голлиин ойлгодог, мэдэдэгыень тэрэ ерэлгэнь, тиихэдэ хэһэн хөөрэлдөөнэйнь дүнгүүд харуулаа һэн.

1958 онһоо 1969 он хүртэр анхан—Франциин правительствые, хожомынь—Франциин үрэнние толгойлжо байхадаа генерал де Голль Франциин бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхэ хараа шугам бэелүүлдэг бэлэй. Франциин Президентын тушаал эзэлжэ байхадань, илангаяа 1964 оной һүүлээр, совет-француз харилсаан дам саашадаа хүгжэһэн, уласхоорондын хурса асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэлгэдэ Франциин хабаадалгань улам эдэбхитэй болоһон байгаа.

1966 оной июньдэ Франциин Президент генерал де Голлиин СССР-тэ ерэхэдэнь, Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин гэгшэдэй тэрээнтэй хэһэн хөөрэлдөөн совет-француз харилсаанай түүхэдэ шэнэ шата нээжэ үгэһэн байна. Тэрэ хөөрэлдөөнэй һүүлээр гар табигдаһан совет-француз Декларациин политическэ, худалдаа наймаанай-экономическа, эрдэм-техникын болон бусадшье һалбаринуудаар СССР Франци хоёрой харилсаа холбоое дам саашадань хүтгөөхэ гол шэглэлнүүдые тодорхойлһон юм.

Совет-француз харилсаае бүрил гүн гүнзэгы удхатай болгохо гэжэ 1966 ондо абтаһан хараа шэглэл бүримүһэн зүб байһанаа харуулаа гэжэ, Советскэ Союзай, Франциин хоорондо али бүхы харилсаа холбоо саашадань үргэдхэхэ ехэ арга боломжо нээжэ үгөө гэжэ энэ оной октябрь һарада албан хэрэгээр Советскэ Союз ерэһэн Франциин мүнөөнэй Президент Ж. Помпиду гэгшэтэй Л. И. Брежневэй, Н. В. Подгорныи, А. Н. Косыгинай һаа хэһэн хөөрэлдөөн эли тодоор харуулба.

«Сэрэгэй мемуарнуудай» автор гэжэ манай ерон соо генерал де Голль мэдэжэ болонхой юм. «Уряа», «Нэгэдэл» гэһэн тэрэнэй хоёр ботинь ород хэлэн дээрэ оршуулагдаһан байна.

ХҮРШЭ МОНГОЛОЙ ХҮНҮҮД

ОЧЕРК

НҮХЭДЭЙ ЗҮРХЭН ХАЛУУН

1.

Нюдэ алдама үргэн губиин сээжэ халуун наранан хаира гамгүй элшэ доро амилжа ядаһандал зэрэлгээнэй хурдан долгеор эбһээлэн эбһээлэн хөбтэнэ. Энэ үедэ амигай юумэн хаанашье үгы мэтэ огторгойдо малганншье зэргэ үүлэн үгы, сэнхир хүхэ тэнгэри шэл мэтэ майханаа дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ татажархёод, ходоодоо нимэл сэлмэг баиха шэнгеэр зэнхынэ.

Наранай халуун элшэнээ хоргодохо газар дүтэ наашашье харагданагүй. Һүүдэрлэжэ доронь нуухаар модон ороидоошье үгы. Иимэл үедэ энэ гуонар ябаһан аяншанда хэсүү даа. Ханшаашье хара: тала аад, тала. Үндаяа хүрэһэн мөрниншни толгойгоо гунхуулшаха. Нэгэл майла гараад лэ харахадаш, саада тээнь —үшөө нэгэ майла. Һүри холо даа, нюдэнэй үзүүртэ ехэ нуур долгилон харагдажа, эрьеэрнь ургаһан модод оглайрна. Нараши. Үгы даа. Энэш хуурмаг үзэгдэл. Һорьмоһоёо хараан гэлсэдэг. Энэш гуоиин зэрэлгээн... Дүтэ наашашье уһан, горхон, худаг, нуур үгы. Уһан хэрэгтэй!.. Уһан хэрэгтэй!..

2.

Губиин наранда шаруулжа хүри-улаан шарайтай болошоһон нэгэ хүн нюураингаа хулһэ аршажа ябаад, ута гэгшын түмэр хоолойн дэргэдэ ерэбэ. Гэндэ, дүтэхэн мотоор заһабарилжа баиһан нэгэ ород хүнэй хажууда ошобо. Хоюулан халуунда ядаһан хэбэргэйнүүд, һаншаг руунь хулһэн гоожоно.

Залуу халха хүбүүниинь нара өөдэ һарабшалан хаража, үрөөһэн нюдээ онилгоно:

— Юуншье гэһэн халуун, хатуу болошобо гэшэб! Нигээд байхадань ладаг юм, нүхэр?

Ород хүниинь хулһэ лэбшэһэн нюураараа хүбүүн тээшэ ялагад гэнэ:

— Ну, ладно, ажалаа зогсоохо болообди. Нэгэ заа амараагүйдэ арга һалаа.

Барижа байһан томо түлхюурээ хар-яр шэдэжэрхёод, зааханвагон-гэр тээшэ алхалшаба. Һагшынгаа хойноһоо ошоһон халха хүбүүн гэртэ ороно. Энэ заахан байра соонь уйтан: хоёр орон, стол. Хэдэн ном, карандаш, бэхэтэй шэл, сабуун тэндэ табяатай.

Залуу халха хүбүүн орон дээрээ һунан хэбтэшэнэ. Толгойдонь—элдэб бодолнууд. «Уһанайнь һудалые хэр дайралдуулжа, хэр тудхаажа малтаа зон аабди? Миил, жаа уһанай гараад дуулашаха юумые дэмы лэ зобожо байна гүбди? Еһотой «хонхын шэнхинэхэлээр дамаарийн абяан замхадаг» гэдэгтэл, ехэ уһа хулеэгээд лэ һууха болоно гүбди? Юун ургашагүй юумэ гээшэб! Ядажа ерэхэдээ ородоор һайн хэлэдэг һаа, ямар гоё һэн бэ! Энэ нүхэрэйнгөө хэлээшые һайн ойлгохо юм аад...»—гэжэ хүбүүн досоогоо сэдьхэнэ.

Орон багша тээшэ хүбүүн харан харан хэбтэнэ. «Ядахагүй хүн байна даа. Зориг ехэ. Энэ худагаа түргэн малтажа дүүргэдэг һаа... Энэ Нёёной хузуу, Тооромын губи үнэхөөрөөшье һайхан нютаг байна. Зүгөөр, эндэ уһанай үгынь харамтай. Энэ газарга түргэн уһа гаргабалиай, хүн зон яатараашье баярлаха һааб...»—гэжэ хүбүүнэй һанаадхихада, сэдьхэл соонь түгшүүлэн нэгэ юумэн бүри хүндэ болошоходол гээд, энэ бэеэрээ гүйжэ бодоод, худагаа малташаха дурапиинь хүрэнэ.

3.

Газар үрэмдэдэг машиниин үндэр сахада үглөөнэй наранай элшэ тудажа, урианаар наадажа эхилбэ. Мүнөөдэр баһал халуун үдэр болохонь хаш. Абяа шэмээгүй байһан дайдын нойрые мотоорой шанга дуун таһалжа, худаг малтадаг бригадынхид ажалайнгаа шэнэ үдэрые эхилбэ...

Хиналта шалгалтын самбарай дэргэдэ залуу хүбүүн зогсоно. Даралта хэмжэхэ прибор ажаглаха зуураа, үрэмэй хэр эрьелдахые шалгана.

— Вот хорошо! Одоо даралтань эгээл зохёод байна. Хатуу, хайр шулуутай газар дабаад, зоолэхэн хүрьһэндэ оробобди. Иигээд лэ уһанай һудалда хүрэхэмшай,—гэжэ монгол, ород үгэнүүдые холижо байгаад, урматайгаар дуугарба.

Багшынгаа нимэ баяртай байхада, хүбүүнэй зосоо гансата һэргэжэ, үсэгэлдэрэй годхорол үглөөнэй манандал дэгдэн ошобо. Жавзан хүбүүн ород нүхэртэй эндэ ерэжэ, Хузуу Тооромой губида худаг малтажа эхилһээр хорин таба хоножо байна. Ород нүхэрнь үдэртөө худэлөөд, Жавзангынь һүни худагаа малтана.

Жавзан дүй дүршэлөөр баян болонхой даа: уһанай ажахын байгуулгада ажаллажа эхилнээр долоон жэл боложо байна. Хобдо, Хүбсэхүл, Баянхонгор, Губи-Алтай, Сэлэнгэ нютагуудаар ябажа, олон худаг малталсаашье һаа, өөрөө бэе.) даагаад. уһанай һудалые бэдэрэн олоод, «өөрынхудагтай» мүнөө хүрэтэр болоогүй ха юм.

Худаг малтаха бригада даагаад ажаллаха гээшэмнай баһал харюусалгатай хэрэг. Уһанай һудалгүй газарта үрэм шаахагүйш. Олон хоногто малтаад, уһа гаргаагүй һаа, баһал бузар муу даа.

Худаг малтаха бригада ударидажа эхилхэдэнь, түрүүшээр ямар хүшэр байгааб даа. Хэды олон бэрхэшээлнүүд тохёолдооб! Зүбхэн Хузуу Тооромой энэ губида хорин табан хоногой туршада мүнөө худаг малтажа байна. Губиин халуун наран доро юунэйшье хайлашахаар болоно. Үрэмэй саха гараар баришагүй халуун болошонхой. Хоёр һаншагнаан хулһэн гээшэ горхолон урдаха. Иимэ үедэ ажаллахань ехэл хүшэр. Үдэр өүхэн—баатаршалга.

Теэд үдэрэй халуунда худэлжэ ядаа һаан, һэрюун һэбшээгээр амилһан һүни урдаш байна. Тиимэһээ Жавзан хубүүн һүниие һүнилэн худаг малтадаг үрэмэй хажууда зогсоно.

4.

Үүрэй толоной һүн сагаагаар зүүн зүгые будажа эхилхэдэ, мастер Жавзан үрэмэй хажууда зогсожол байба.

Мэндэ амар, үглөөгүүр. Мэндэ амар, ажалай шэнэ үдэр! Мүнөөдэр лэ уһан гараа һаа, ёһоор лэ һайн бэлэй.

Үрэмэй үзүүр 130 метр гүнзэгыдэ ороо байна. Одоол иимэ гүнзэгыдэ тэрэнэй хухараа һаа; юун болохоб? Тиимэһээ Жавзан хубүүн Марховский гэжэ ород нухэртээе үдэр һүнигүй үрэмэй хажуураа холодоногүй ха юм.

«Ямаршье гүнзэгыһөө уһа гаргажа шадаха гээшэ худаг малтагшын бэлиг мүн. Хүнүүдтэ уһа асарха гээшэмнай ехэл жаргал юм»,—гэжэ ород багшын хэлэһэн үгэнүүд Жавзанай сэдьхэл соо бүхөөр хадуугданхай.

Тиинһээр байтар саха өөдэ ёдойһон будүүн хоолойһоо шэнгэн шабар уһатайгаар гулгижа эхилбэ. Энэ үедэ мастер Марховский Жавзанда дүтэлбэ:

— Зай, нүхэрни, уһанай гарахань ойртоо. Үшөө сорго хоолой залгаха хэрэгтэй.

Үшөө нэгэ сорго залгагдажа, үрэмэй гол эрьелдэһээр доошоо оробо. Минутануу үнгэржэл байна.

...Гэнтэ сахын будүүн хоолойһоо уһан гоожошобо.

— Уһан, уһан!—гэод, Жавзан хоолойнгоо хүрэхысэ хашхарба. Ород нүхэрынь гүйжэ ерэбэ. Баярлаһандаа эдэ хоёр тэбэрилдээд аабаа.

Уһан! Уһан! Ажамидаралай эхин—уһан! Зуун табин метр гүнзэгыһөө бурьялан гараһан булагай хуйтэн уһан! Ород монгол хоёр аха дүүнэрэй малтажа гаргаһан уһан! Уһагүй хэбтэһэн энэ губида «Хани барисаанай худаг» бии боложо, хүнүүдтэ ехэ баяр асарба ха юм.

Далянзадагадай түбтэ би Жавзантай уулаа һэм. Намайе урдань хараһаншье һаа, нэрыем һанабагүй хаш. Таниһан хэбэртэйгээр намтай мэндэшэлэлдэбэ. Ажал хэжэ һайса холоһон, шэрүүн гараа намда һарбайжа:

— Зай, шимни хаанаһаа орожо ерэбэш? Хэзээ бусахабши?—гэхэ мэтээр асуудалнуудые хойно хойноһоонь табижа эхилбэ.

Далянзадагад хотын үргэн шулуун гудамжада гарабабди. Ярилдаха, хөөрэлдэхэ юумэмнай олон. Тиинһээр ябатараа, хоёр дабхар шулуун хамтын байрада ерэжэ оробобди.

Губиин заншал һайхан. Энгин тэмээнэй һүөөр һүлэһэн сай оошон уунабди. Барайгар эдинэбди.

— Ехэ һургуулида (университедтэ) бидэнэй орожо байһанһаа хойшо арба гаран жэл болобо. Саг ямар түргэнөөр ябанаб даа! Уһанай байгуулгада ажаллажа эхилһээр муу ябагданагүй,—гэжэ Жавзан хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөнье Жавзан худагшанай мэргэжэлые ехэ һайнаар шудаланхай. Тэрэнэй баатар ажал үндөөрөөр сэгнэгдэнхэй. Түрэн түрын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

— Губиин хүн гээшэ уһанай сэн һайн мэдэнэ. Тиимэһээ би уһагүй газарнуудта ошожо худаг малтаха гэһэн хүсэлэнтэй ходо ябадаг хүм. Хүнгэн бэшэ ажал даа. «УРБ-ЗАМ» гэдэг үрэмдэлгын машина шудалааб. 560 метр үрэмдэхэ нормотой зомди. Теэд энэ даабаряа 80 метрээр үлүүлнэбди,—гэжэ Жавзан хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.—Абарга томо үрэмдэлгын машинада намайе һургаһан ород багшаяа мартанагүйб. Намда олохон лэ юумэ ойлгуулһан хүнэй дүрэ энэ байна.

Орон дээрээ үлгөөтэй байһан нэгэ фото-зураг харуулба.

— Ехэл һайн хүн! Зулгы, урин нүхэр! Иимэл хүнтэй нүхэсэжэ, худаг малтажа ябаһан сагни намда ямар дулааханаар һанагданаб даа! —гэжэ Жавзамни ород нүхэр Марховскиие магтана.

...Тэрэл үдэрынь һэн хаш. Эндэхи уһанай ажахын конторын дарга Тогтохотой уулзахадам:

— Манай ахамад мастер Жавзантай заабол уулзагты,—гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

— Мүнөө тэрэнэй бригада Эхриин буусада худаг малтаа гү даа?—гэжэ би асуубаб.

— Тиимэ, тиимэ. 220 метр гүнзэгыдэ газар үрэмдэн, уһа гаргаа. Тиигэхэдээ тэрэ ород нүхэртээе хамта худэлһэн байха Хоюулаа ехэ нүхэсөө. Сэдьхэл ниилэбэл, гар ниилэдэг гэһэн халха үгэ эндэ ехэл таарана,—гээд дарга үгээе дүүргэбэ...

Ород нүхэр... Агууехэ ород арадай туһаламжа тухай монголнууд хэзээдэшье мартахагүй. Энэ Жавзантай суг худэлһэн Марховский нүхэр өөрынгөө бүхы шадабари, дүй дуршэлые монгол нүхэдтоо дамжуулан үгоо ха юм. Хуурай хэбтэһэн губида мульһэн хуйтэн уһатай худагууд бурьялна.

Нүхэрэй зүрхэн хэзээдэшье халуун... Уһагүй байһан талада «Хани барисаанай» худагууд хүнүүдые баясуулна. Монгол худагшан Жавзан ород һайхан нүхэр тухайгаа ходо досоогоо дурсан һанажа, ангама халуун губида мүнөөшье худагуудые малтаһаар...

Гүнзэгы худагай уһан һайхан даа.

Б. РИНЧИН.
КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулиин һурагша.

Монголой Арадай Республикын Дархан хотын хоёрдохи дунда һургуулида 900 гаран үхибүүд һуралсана. Тус һургуулида худэлмэрилдэг багшанарай олонхинь Улаан-Баатарай гүрэнэй университет дүүргэһэн хүнүүд болоно. Тэдэнэр һурагшадай эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэдэг юм. Зураг дээрэ: тус һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Бадмын Солвон гэрэйнгээ даабари дүүргэнэ.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

УРАН ГАРТА ҮХИБҮҮД

Толтын дунда һургуулиин «Уран гартанай» кружок худэлжэ захалһаар үнинэй. Эдэнэр мүнөө Совет-монгол хани барисаан гэжэ стенд бүтээжэ эхилбэ. Стенд дээрэ В. И. Ленинэй ба Сүхэ-Баатарай бюстнүүд, алтан аяга, Сүхэ-Баатарай, В. И. Ленинди барилан бэлэг, совет-монгол арадай хани барисаан гэһэн фото-зураг ба хадаг гэхэ мэтэ хэгдэхэ байна. Бюстнүүд, моридой һуури хунгэн сагаанаар шудхагдаха. Алтан аяга бронзоор хэгдэжэ дүүрэгдээ. Ленинэй хоёр бюст бүхы гуримай ёһоор бүтээгээбди. Ноябрь һарын 28 болотор Сүхэ-Баатарай хоёр бюст хэхээр хараалагдана. Январиин 1 болотор хоёр ехэ стенд дүүргэгдэхэ юм. Нэгэннинь һургуулиин музейдэ табигдаха, нүгөөдэнь Монголой республикын 50 жэлэй ойдо зорюулаһ МНР-тэ Сүхэ-Баатарай х дэ эльгээгдэхэ. Кружогто 9 классуудай үхибүүд дана. Эдэнэй хажуугаар молёт, «Буратино», нууд, түмэр ба булад штамп, ракетэ гэхэ мэт дэнэ.

Мүн ажалай хэшээлдэ бүүд һургуулидаа портретнэ, раманудые, шэшье юумэнүүдые Мүнөө жэлдэ буладаар ханцудые, плоскогубцы заводой бүтээһэн шэнгэ жэ гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 9 «б» сай һурагша А. Б «Уран гартанай» кру В. И. Ленинэй бюст бүт байна. А. Андыков (8 ажалай хэшээлдэ фуго станок дээрэ ажаллана.

Түнхэн.

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГТА

ҺУРАГШАДАЙ ЭДЭБХИ

Байгша ондо аймаг дотор һурагшадай үйлэдбэриин 17 бригада худэлөө. Тэдээндэ хамта 1337 һурагшад ажаллажа, колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ куузику тарилсаа, овощ ургуулалсаа. Олонхи бригадануу баян ургаса хуряаһан байна. Гильбэрэй дунда һургуулиин һурагшад даалгагдаһан участок дээрэһээ 260 центнер үгэрсэ тушааһан. Түсэбынь 200 центнер байгаа. Ехэ-Куналейн дунда һургуулиин һурагшад 25 га газар (4 гектартань туршалгын участок) дээрэһээ гектараа 400-500 центнер ургаса хуряагаа.

МЭРГЭЖЭЛДЭ ҺУРАЛСАНА

1970-1971 онуудай һуралсалай жэлдэ ахалагша классуудай һурагшадые худөө ажахын мэргэжэлтэй болгохо талаар аймагай һургуулинуудта хэмжээнүүд хараалагдаа. Энэ зорилгоор колхоз, совхозууд, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагай отделени, худөөгэй техническэ мэргэжэлэй училищи һургуулинуудта туһалха, механизатор мэргэжэлтэй болохо һурагшадта техникэ, зэмсэгүүдые үгэхэ болоно.

Мүнөө дунда һургуулинуудта худөө ажахын техникэ шудалха кружогууд эмхидхэгдэнхэй, хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ захалаа. Арбан класс дүүргэһэн һурагшад аттестадайнгаа хажуугаар механизатор мэргэжэлтэй болоһон үнэмшэлгэ абаха юм.

Манай корр.

СПОРТЫН ҺОНИН

☆ Ороноймнай футболистнуудай эрхим командануу хилын саагуур ошожо, заншал болоон нүхэр ёһоной наада үнгэргэхөөрэ аян замдаа мордожо эхилбэ. СССР-эй кубогта энэ жэлдэ хүртэһэн Москвагай «Динамо» командын футболистнууд ноябриин 9-дэ Франци нидэһэн байна. Эдэнэр Бордо хотын «Жиронда» командатай средагай үдэр наадаһан байха юм. Тэрэнэйнгээ удаа «Динамо» командынхид Швейцари ошожо, «Цюрик» клубай футболистнуудтай ноябриин 14-дэ наадахань. Удаань ноябриин 18-да Шотландиин Глазго хотын «Глазко Рейнджерс» командатай ээлжээтэ уулзалгаа үнгэргэхэ болонхой. Һүүлшынгээ—дүрбэдэхи наада ноябриин 20-до Баруун Берлинэй «Херта» командатай үнгэргэхэ байна.

☆ СССР-эй футболистнуудай «А» класста наададаг нэгэдэхи бүлэгтэ эрхимлэһэн Львов хотын «Карпаты» клубай футболистнууд Куба, Ростов-на-Дону хотын СКА команда Африка ошохо болонхой. Эдэнэрэй наада Сенегалай, Гамбиин, Дээдэ Вольтын футболдо дуратайшуул хараха юм. Эдэ үдэрнүүдтэ Николаевск хотын «Судостроитель» команда Румынида айлшалжа байнхай. Тиихэдэ Ленинградай «Зенит» ФРГ, Днепропетровскиин «Днепр» Франци, Кемеровэй «Кузбасс» Польшо, Симферополиин «Таврия» ГДР, Ереванай «Арарат» Ливан ошохоор аян замдаа түхеэржэ эхилбэ.

☆ СССР-эй футболистнуудай суглуулагдамал команда ноябриин 13-да Кипр арал нидэжэ ошохо юм. Ноябриин 15-да манай ороной футболистнууд Никозидо Кипрэй суглуулагдамал командатай Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилхэ түрүүшын мүрысөө үнгэргэхэ болоно. Нютагаа б ерэн сасуугаа манай футб нууд нүхэр ёһоной гурбан залга үнгэргэхэ. Ноябриин Венын «Рапида», ноябри дэ ФРГ-гэй «Гамбург», ноя 25-да Италиин «Модена» датай наадаха болонхой.

☆ СССР-эй футболистн дунда түрүү һуури эзэлхы лөө Одессын «Черноморец таисиин «Торпедо», Ордж зиин «Спартак» команд СССР-эй эрхим футболист тай түрүү һуури эзэлхын долоон һарын туршада наа байгаа. Тиихэдээ турнирна цада адаг нуурнуудые жэ, энэ бүлэгнөө даха болобо. Эдэнэрэй до нэгэдэхи бүлэгэй «А» к эрхимлэһэн Львовой «Карп Алма-Атын «Кайрат» ко нууд оруулагдажа, ерэхэ оронойнгоо эрхим футболис тай наадаха эрхэтэй болоо. (ТАС

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ 16.15 минутаһаа 22 час хүр Москваһаа дамжуулга. 16.1 орон доторхи һонин. 16.30— рагшадта зорюулагдаһан д жуулга. 17.00—«Миллион дуудай ленинскэ университ гэһэн дамжуулга. 17.30— церт. 18.30—«Сибириин пол циал» гэһэн дамжуулга. 19.0 телевизионно театр. 20.25— левизионно хүгжэмтэ 21.45—орон доторхи һонин. **ГЭДЭХИ ПРОГРАММА. УЛА ҮДЭ ХАРУУЛНА:** 18.00— ойрын һонин. 18.15—литера на дамжуулга. МОСКВА РУУЛНА: 19.00—телевизи театр. УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛ 20.25—«Арадай хиналтын митедэй экран» гэһэн дамжуу 21.05—худөө ажахын асуу зорюулагдаһан дамжуулга. 21 —«Не горюй» гэһэн уран х най фильм. 23.30-даа—0 час хүрэтэр Москваһаа дамжу га.

«ПРАВДА БУРЯТИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Со лис мурысөөнэй шэнэ шат түрүү бэшэг. Худөө ажахын ш жэлэл. «КПСС-эй XXIV съе хундэлэлдэ» гэһэн нинтэ гар доро толилгодоһон материал ТАСС-ай һүүлшын мэдээсэлн

Хоёрдохи хуудаһанда: КПС обкомой партийно-эмхидх таһагые даагшын орлогшо Б. ровай Техническэ дэбэлэ кадрнууд» гэһэн статья. «Хар салгагүйгөөр хандаһанай хо лонгууд» — А. Моротеев а статья. Түрэл орон дотор. А гай газетэнүүдэй хуудаһанд

Гурбадахи хуудаһанда: «Э хитэй үүсхэлдэ—Эхэ ор шагналнууд»—ТАСС-ай ста Улаасхоорондын байдал тухай дээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ТА ай статьягай түгэсхэл. «Б соохи хөөрэлдөөн»—кино-шу жэлэл. Элдэб һонинуу.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

ХИЛЫН САНАНАА

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

Совет космонавт—„Моторледой" айлшан

ПРАГА. (ТАСС). Советскэ Союзай хоёр удаа Герой, СССР-эй летчик-космонавт Андриян Николаев заводтонь ерэбэ гэһэн һураг «Моторлед» гэжэ пражска заводой цех болон ажалай участогуудаар агшан зуура тараба. Энэ предприятиин худэлмэришэд, залуушуул совет айлшаниие сэсэг баринхай, альга ташалгаар угтаба. Андриян Николаев ЧССР-эй залуушуулай социалис союз тогтоолгын конференцидэ хабаадалсахала иишэ ерэһэн байна. Авиационно мотоор гаргадаг энэ предприятиие космонавт хараһан, «Дельфин Л-29» гэжэ Чехословакиин һорёоной реактивна самолёдуудай мотоор хабсаргаха ажалтай танилсаһан байгаа. Тэрэ самолёдуудые совет космонавтнууд мэдэхэ юм гэжэ А. Николаев хэлэбэ.

Тэрэнэй удаа, заводой партийна, профсоюзна эдэбхитэдтэй, залуушуултай хани ёһоор хөөрэлдэхэдөө, А. Николаев залуушуулай байдалаар һонирхон, олон тоото асуудалнуудта харюу үгэһэн байгаа.

СССР ИНДИ ХОЁРОЙ ХАНИ БАРИСААН БЭХИЖЭНЭ

КАЛЬКУТТА. ТАСС-ай корреспондент А. Шальнёв иигэжэ дамжуулна: «Индиин ба Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан улам бэхижэг лэ!»—гэһэн лозунг доро, хилын саанахи оронуудтай соёлой барисаа хүгжөөлгын Инди—Совет булгэмэй Баруун Бенгалиин таһагай конференци Калькуттада боложо байнхай. Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн ниитын ба политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагшад Индидэхи национально-сулөөрэлгын худэлөөнэй хуби заяанда В. И. Ленинэй, Октябриин революциин үзэл сурталай туйлай ехэ нүлөө үзүүлһэнь тэмдэглэбэ. «Инди-Советэй хани барисаан национально-сулөөрэлгын, эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаа холбооной түлөө тэмсэл амжалтатайгаар ябуулха шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь мүн»,—гээд конференциин резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Совет-американ хөөрэлдөөнүүд

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Стратегическэ зэбсэгжэлгэ хизаарлаха тухай асуудалаар хөөрэлдөө хэжэ байгаа СССР ба США-гай делегацинууд ноябриин 10-да СССР-эй посольствода уулзаба. Совет делегациие СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо В. С. Семенов, Америкин делегациие зэбсэг хурялгын, зэбсэгжэлгэ хиналтын агентствын директор Дж. Смит толгойлно.

ОСНАА-гай Советэй 9-дэхи сесси

ТРИПОЛИ. (ТАСС). Азиин ба Африкын арадуудай һаналаа нэгэдэлгын эмхиин (ОСНАА-гай) советэй 9-дэхи сесси Ливиин ниислэл хотодо нээгдэбэ. Тэрэ сесси дээрэ мүнө үеын тон шухала асуудалнууд хэлсэгдэжэ байнхай. Тэрэ тоодо: Индохитадай арадуудта эсэргүүгээр США-гай ба тэрэнэй мэдэлэй түрэнүүдэй эзэрхэг түримхэй дайгаа үргэлжэлүүлжэ байһан тушаа, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал, империализмын дарлалтаһаа хүсэдөөр сулөөрхын түлөө Азиин ба Африкын арадуудай тэмсэл, расизмын һүүлшын үүрхайнуудые усадхалга гэхэ мэтын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ. 60 ороной делегадууд, мүн тэрэшэлэн, Африо-Азиин һаналаа нэгэдэлгын, Азиин ба Африкын оронуудай хоорондо экономическа, худалдаа наймаанай болон соёлой барисаанай асуудалнуудые хаража үзэхэ юм.

Араб арадуудай национально-сулөөрэлгын түлөө тэмсэжэ ябаһан элитэ ехэ тэмсэлшэ, ОАР-ай наһа бараһан президент Гамаль Абдель Насерай дурасхаалые делегадууд минутын турша соо дуугай байжа тэмдэглэбэ.

ОСНАА-гай 9-дэхи сессиин түрүүлэгшэ, Ливиин делегациие толгойлогшо Салах Масуд Бувазир заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, империалис түрэнүүдэй политикые, тусгаарлабал, Дүтын Зүүн зүгтэхи тэдэнэй политикые шангаар шүүмжэлһэн байгаа. Тиихэдээ, араб газар эзэмдэлгээе үргэлжэлүүлхэ арга Израильда олгохыи тула тэрээндэ Холбоото Штадууд буу зэбсэг үгэнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Араб газар дайда сулөөлхэ хэрэгтэ. эзэрхэг түримхэй ябуулгатай тэмсэхэ хэрэгтэ али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлдэгэйнь түлөө Советскэ Союзда баяр баясхаланаа хүргэбэ.

ОСНАА-гай советэй сессидэ КПСС-эй ЦК-гай генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалга сессиин пленарна заседани эхилхын урда тээ уншагдахадань гэрэ ехэ суглаанда хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Тэрэнэй удаа тээ ОСНАА-гай саг үргэлжын секретариадай генеральна секретарь Эс-Сибаи сессиин түрүүшын пленарна заседани дээрэ ехэ элидхэл хэһэн байгаа.

ОСНАА-гай советэй түрүүшын пленарна заседани дээрэ хэдэ хэдэн делегациие толгойлогшонор үгэ хэлэһэн байба.

ГЕНЕРАЛ ДЕ ГОЛЛЬ НАҺА БАРАБА

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин президент байһан генерал Шарль де Голль Коломбэ-ле-дез-Эглиз гэһэн өөрынгөө байрада ноябриин 10-най үдэшэ 79-тэйдөө зүрхэнэй үбшэнһөө наһа бараба гэжэ хуулита ёһоор соносхогдобо.

Франциин ехэ гашуудал

ПАРИЖ. (ТАСС). Генерал де Голлиин наһа бараһантай данарамдуулан, Франциин Президент Жорж Помпиду радио ба телевиденеэр үгэ хэлэбэ. Оронойнгоо үмэнэ де Голлиин габьяатай байһыень тэмдэглээд, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ тэрэнэй дүүргэһэн үүргые һануулба. Де Голлиин гэр бүлынхидтэ гашуудалаа элирхэйлэн мэдүүлээд, де Голлиин нэрэнь французэ нациин сэдьхэл соо хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй гэжэ Ж. Помпиду мэдүүлбэ.

Мүн лэ тэрэ үдэртөө Помпидугай хүтэлбэри доро Франциин правительствын онсо яаралтай заседани болобо. Кабинедэй заседаниин һүүлээр правительствын түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, ноябриин 12-то Коломбэ-ле-дез-Эглиз гэжэ бууса байрадань де Голлиие худөөлүүлхэ юм.

Өөрыень яажа худөөлүүлхэ тухай захижа, генерал де Голлиин орхиһон документые Президентын канцеляри толилбо. Тэрэнэй захиһанайнь ёһоор, хүсэлэйнь ёһоор гүрэнэй худөөлүүлгэ хэгдэхэ ёһогүй. Гансал бүлынхидынь, дүтынь хүнүүд тэрээниие худөөлүүлхэ ёһотой.

Тиимэ дээрэһээ генерал де Голлиин худөөлүүлгэ боложо байхада Парижай Нотр-Дам гэжэ һүмэ соо уйдхар гашуудалай ёһолол үнгэргэхэ гэжэ Франциин правительство хуулита ёһоор соносхобо.

Тэрэ ёһололдо Президент, правительствын гэшүүд, албан тушаалта бусад хүнүүд байлсаха.

Ноябриин 12-ой үдэр бүхы Франци дотор уйдхар гашуудалай үдэр гэжэ соносхогдобо. Гүрэнэй бүхы зургаанууд, һуралсалай газарнууд хаагданхай байха. Правительствын тогтоолоор, гүрэнэй зургаанууд дээрэхи тугууд бүхы ноябрь һара соо нэнгүүлэгдэнхэй байха. Франциин национальна суглаанай ноябриин 15-да зарлагдаһан заседани уйдхар гашуудалай тэмдэг болгон хойшолуулагдаба.

ЦРУ-гай туһаламжаар

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкин бууугаар зэбсэгжэһэн Камбоджын 3 мянган солдадуудые Урда Лаос эльгээхэ тухай хөөрэлдөө Пномпениин засагай сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэд Урда Лаосой засагаархидтай мүнөө үедэ хэжэ байха юм.

«Нью-Йорк Таймс» газетэ энэн тухай мэдээсэхэдээ, иигэжэ тэмдэглэһэн байна. Камбоджын 1500 сэрэгэйхид США-гай ЦРУ-гай хүтэлбэри доро Урда Лаосто һургагдажа байдаг. ЦРУ болбол США-гай конгресс-һээ нюуһан мүнгөөрөө Лаостохи американ хүлһэншэдые сэрэгэй мэргэжэлдэ һургана гээд газетэ бэшэһэн байгаа.